

De dag van het oordeel

Arthur Hale en Jan Koert Davids

Inhoud

Voorwoord

1. De grote dag van het oordeel 2
2. Rechtvaardig zijn Zijn oordelen 6
3. Zoals in de dagen van Noach 11
4. De rechterstoel van God 18
5. Een Koning zal regeren in gerechtigheid 21
6. Gods oordeel over Israël 25
7. Jezus' leer over het oordeel in de eindtijd 31
8. De grote ontmoeting 43
9. De komende toorn 49
10. Waarschuwingen voor de christen 53
11. De laatste boodschap 57
12. De draden samengevlochten 65

Alle Bijbelpassages zijn genomen uit de NBG'51 Vertaling,
tenzij anders aangegeven.

het volgende themanummer:
De Bijbel en het Midden-Oosten
Verschijning: december 2019

Voorwoord

De dag van het oordeel is een van de meest verwaarloosde onderwerpen in de Bijbel. Het boek dat zelf ook maar al te zeer wordt verwaarloosd – niet alleen in algemeenheid, maar ook door zich als christen beschouwende mensen. Profeten in Israël, apostelen van Jezus Christus, en de Here Jezus zelf, vertellen ons dat Gods gerechtigheid onschendbaar is en Zijn recht niet alleen in de hemel geldt, maar vroeg of laat ook onder de mensen moet zegevieren. Dan zal er voorgoed een einde komen aan het wijdverbreide negeren van Zijn wil en geboden, dat zo kenmerkend is voor de wereld waarin wij leven. Zijn hemelse Koninkrijk komt ook op aarde, en vanaf dat moment zal Zijn wil in alle landen gedaan worden, naar het voorbeeld van de gehoorzaamheid van de engelen in de hemel.

In zijn brief aan de Romeinen laat de apostel Paulus zien dat de openbaring van Gods verlossende rechtvaardigheid samengaat met de openbaring van Zijn toorn. In Zijn liefde voor Zijn dwalende schepselen staat God klaar – als de vader in Jezus' gelijkenis van de verloren zoon – hen vrij te spreken van hun zonde en schuld, op grond van het geloof van een verloren mens in Zijn heilswerk in Christus. Dat is de goede boodschap. Maar die heeft vervolgens wel gevolgen voor het persoonlijke leven, dat gericht dient te zijn op het dagelijks (na)volgen van Christus. Wie deze mogelijkheid niet aangrijpt, heeft geen deel aan Gods verzoeningswerk, en blijft in de noodlottige toestand van vervreemding en vijandschap met God, en daarmee eeuwige dood.

Daarom waarschuwt het evangelie van Gods reddende liefde ook voor “de komende toorn”. In zijn brief aan de gelovigen in Rome, bijvoorbeeld, laat de apostel Paulus zien dat de openbaring van Gods verlossende rechtvaardigheid samengaat met de openbaring van Zijn toorn.

De tegenwoordige vervulling van profetie in de wereld geeft ons goede redenen te geloven dat we de laatste stuiptrekkingen van een kwade wereld meemaken, en het grote conflict tussen God en mensen binnenkort zal worden beslecht en afgesloten met de vreugdevolle lofprijzing door engelen en mensen: “Het koningschap over de wereld is gekomen aan onze Here en aan zijn Gezalfde, en Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigeden”.

1. De grote dag van het oordeel

*Maar wie kan de dag van zijn komst verdragen,
en wie zal bestaan, als Hij verschijnt? (Maleachi 3:2)*

De Bijbel vertelt ons dat er in het verleden gelegenheden zijn geweest, waarbij God op bijzondere wijze in de gang van zaken in de wereld heeft ingegrepen. Zulke tijden worden "een dag van de HERE" genoemd. De val van Jeruzalem, en daarmee de ondergang van het kleine Godsrijk Israël, in de tijd van de profeet Jeremia is hier een voorbeeld van. Terugkijkend op die ramp die de vijanden (Assur en Babel) van Israël hadden veroorzaakt, zei Jeremia: "zij [de gelovigen] verblijden zich, dat U het gedaan hebt, dat U hebt doen komen de dag die U had aangekondigd" (Klg 1:21). De ondergang van het rijk Babel kwam ook door zo'n "dag van de HERE", waarover Jesaja had voorspeld: "Zie, de dag van de HERE komt, meedogenloos, met verbolgenheid en brandende toorn" (Jes 13:9). Onder al zulke dagen van de HERE waarover de profeten spraken, neemt de grote dag van het oordeel in de eindtijd een bijzondere plaats in. We bekijken nu waarom dit zo is, en wat de voornaamste kenmerken van die dag van alle dagen zijn.

Een dag van openbaring

In alle tijden hebben Gods kinderen vragen gesteld over Zijn verborgenheid: "Voorwaar, U bent een God, die Zich verborgen houdt", zei de profeet Jesaja (Jes 45:15); "Here, toon ons de Vader en het is ons genoeg", vroeg de apostel Filippus (Joh 14:8). God toont Zichzelf in Zijn grootheid en almacht in de pracht van de sterrenhemel boven en de natuurwereld op de aarde. Maar om Hem beter te leren kennen, Zijn scheppingsdoel, Zijn morele eigenschappen, Zijn karakter en Zijn relatie met ons mensen, kunnen we alleen in de Bijbel terecht, en lezen wat Hij over Zichzelf openbaart. Wat en Wie Hij is zien we vooral in Zijn Zoon.

In deze toestand van goddelijk zwijgen, brengt de dag van de HERE voorgoed verandering. De profeet Jesaja beschrijft hoe mensen met schrik zullen reageren op een plotselinge manifestatie van de levende God in de wereld. Zij menen dat Hij niet bestaat, of zijn gewend Hem totaal te negeren. Ineens worden ze tot hun grote verbazing geconfronteerd met Zijn heerlijkheid: "Ga in de rotskloven en verberg u in de grond voor de verschrikking van de HERE en voor de luister van zijn majesteit ... Want er is een dag van de HERE van de heerscharen tegen al wat hoogmoedig is en trots en tegen al wat zich verheft, opdat het vernederd worde ... Dan wordt de verwatenheid van de mensen neergebogen en de trots van de mannen vernederd, en de HERE alleen is te dien dage verheven, en de afgoden zullen volkomen verdwijnen. Dan kruipt men in de splonken van de rotsen en in

de hopen van de grond voor de verschrikking van de HERE en voor de luister van zijn majesteit, wanneer Hij opstaat om de aarde te verschrikken" (Jes 2:10-22).

Aan de vooravond van de tien plagen, waardoor Israël bevrijd werd van de onderdrukkende macht van Egypte, zei de HERE tot Mozes: "Nu zult u zien, wat Ik aan Farao doen zal" (Ex 5:24). In verband met een veel grotere bevrijding uit de macht van Israëls vijanden in de eindtijd, zei de HERE later door de profeet Ezechiël: "Ik zal Mij groot en heilig betonen en Mij doen kennen ten aanschouwen van vele volken; en zij zullen weten, dat Ik de HERE ben" (Ezech 38:23). Tot driemaal toe wordt in deze profetie gesproken van een bijzondere openbaring van Gods heiligheid aan Israël, die alle volken zullen waarnemen: "Dan zal Ik u uit de landen waarin u verstrooid bent, bijeenbrengen en Mij aan u de Heilige betonen ten aanschouwen van de volken" (Ezech 20:41; 36:23, 39:27).

Rampen in de natuurwereld

In de beschrijvingen van het oordeel over de wereld in de eindtijd, wordt gesproken van rampen in de natuurwereld. In de tijd van Joël waarschuwde deze profeet dat "de dag van de HERE" een grote sprinkhanenplaag zou brengen. Ezechiël vertelde dat er een grote storm zal losbreken over de vijanden van Israël, die het land in de eindtijd zullen aanvallen: "Ik zal met hem in het gericht treden door pest en door bloed; stromende regen en hagelstenen, vuur en zwavel zal Ik doen neerregenen op hem, op zijn krijgsbenden en op de vele volken die met hem zijn" (Ezech 38:22). Vuur en zwavel doen ons herinneren aan de verwoesting van de steden Sodom en Gomorra (Genesis 19:24), en de hagel aan de zevende plaag die Egypte teisterde (Exodus 9:13 e.v.). Evenals andere profeten in Israël verzegde ook Ezechiël een grote aardbeving in het land Israël: "Waarlijk, te dien dage zal een zware aardbeving het land van Israël teisteren ... de bergen zullen neerstorten, de bergwanden zullen vallen, elke muur zal ter aarde storten" (Ezech 38:19,20). De geografische beschrijving in Zacharia 14 van de gevolgen van deze aardbeving, en de vergelijking met die in de dagen van koning Uzzia, bewijst dat we hier niet alleen maar met beeldspraak voor een grote opschudding onder de mensen hebben te maken (verzen 3-11).

De terugkeer van Israël naar eigen land

Een steeds weerkerend thema in de profetieën over de dag van de HERE is de terugkeer van het verstrooide volk Israël naar eigen land. Aanvankelijk gebeurt dit in ongeloof in Christus Jezus als de Messias, want alleen als een deel van het volk daar zal zijn teruggekeerd zullen ze met Hem geconfronteerd worden en tot berouw en inkeer komen (Zacharia 12:10-13:1). Voordat het gehele volk teruggebracht wordt in het land van hun voorvaderen vindt een zuivering onder hen plaats: "Ik zal u onder de herdersstaf doen doorgaan en u brengen in de band van

het verbond. Ik zal de weerspanningen uit u uitschiften en hen die tegen Mij overtreden hebben; wel zal Ik hen leiden uit het land waarin zij als vreemdelingen vertoeven, maar in het land van Israël zullen zij niet komen. En u zult weten, dat Ik de HERE ben" (Ezech 20:37,38).

Het gericht in het land Israël

Een belangrijk onderdeel van Gods oordeel in de eindtijd speelt zich af onder de volken die in het land Israël bijeengekomen zijn voor een oorlog: "Want zie, in die dagen en te dien tijde, wanneer Ik een keer zal brengen in het lot van Juda en van Jeruzalem, zal Ik alle volken verzamelen en afvoeren naar het dal van Josafat", zei de HERE door Joël (Joël 3:1,2). De naam 'Josafat' ('de HERE richt') herinnert aan de grote nederlaag van de Arabische vijanden van Israël, toen zij zich in de tijd van koning Josafat van Juda in enorme aantallen verzamelden tegen Gods volk (2 Kronieken 20). Die gebeurtenis maakte diepe indruk op de omringende volken: "de schrik van God viel op al de koninkrijken van de landen, toen zij hoorden, dat de HERE tegen Israëls vijanden gestreden had" (vs. 29). Zo zal het in de eindtijd ook zijn, maar dan op veel grotere schaal: "Laat de volken opstaan en oprukken naar het dal van Josafat, want daar zal Ik zitten om alle volken van rondom te richten. Sla de sikkel erin, want de oogst is rijp. Kom, treed, want de perskuip is vol; de wijnbakken stromen over. Want hun boosheid is groot" (Joël 3:12,13). Op welke wijze de vijanden aan hun einde zullen komen, wordt niet nader verklaard, behalve dat ook hier melding wordt gemaakt van een aardbeving: "**De HERE brult uit Sion** en verheft zijn stem uit Jeruzalem, zodat **hemel en aarde beven**" (vs. 16; zie ook de vergelijkbare beeldspraak in Amos 1:1,2).

Dezelfde uitdrukking – tegen Israëls vijanden strijden – die gebruikt werd voor Gods ingrijpen in de tijd van Josafat, komt ook in Zacharia's profetie van de eindtijd voor: "Zie, er komt een dag voor de HERE ... Dan zal Ik alle volken tegen Jeruzalem ten strijde vergaderen ... Dan zal de HERE uittrekken om tegen die volken te strijden, zoals Hij vroeger streed, ten dage van de krijg" (Zach 14:1 e.v.). Hoe groot de nederlaag van Israëls vijanden zal zijn, blijkt uit het gevolg hiervan: "Allen, die zijn overgebleven van al de volken, die tegen Jeruzalem zijn opgerukt, zullen van jaar tot jaar heentrekken om zich neer te buigen voor de Koning, de HERE van de heerscharen, en het Loofhuttenfeest te vieren" (vs. 16).

Een rechtsgeding met alle volken

Uit andere profetieën blijkt dat de treurige gevolgen van Gods ingrijpen in de wereld van de eindtijd niet beperkt zullen blijven tot hen die Israël aanvallen. In dit verband sprak Zefanja over een wereldwijd gericht: "want mijn vonnis is, volken te vergaderen, koninkrijken te verzamelen, over hen mijn gramschap uit te gieten, heel mijn brandende toorn, want door het vuur van mijn naijver zal de ganse

aarde verteerd worden" (Sef 3:8). Jeremia gebruikte dezelfde beeldspraak waarmee Joël en Amos voorheen aardbevingen hadden voorzien, en vertelde dat de gevolgen hiervan zeer omvangrijk zullen zijn: "**De HERE zal brullen** uit den hoge en uit zijn heilige woning zijn stem verheffen ... Krijgsrumoer verbreidt zich tot aan het einde van de aarde, want de HERE heeft een rechtsgeding met de volken, Hij houdt gericht over al wat leeft ... Zie, rampspoed gaat van volk tot volk, een zware storm steekt op van de uithoeken van de aarde, en zij die door de HERE geveld zijn, zullen te dien dage liggen van het ene einde van de aarde tot het andere" (Jer 25:30-33).

Israëls herstel

Toen de profeet Maleachi de komst van Israëls Rechter op de dag van het oordeel aankondigde, vroeg hij zich af: "Maar wie kan de dag van zijn komst verdragen, en wie zal bestaan, als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van de smelter en als het loog van de bleker. Hij zal zitten, het zilver smeltend en reinigend, Hij zal de zonen van Levi reinigen, Hij zal hen louteren als goud en zilver, opdat zij de HERE in gerechtigheid offer brengen" (Mal 3:2,3). Lang niet allen in Israël zullen in de eindtijd op de confrontatie met de Messias reageren met berouw en bekering, of dankbaar gebruik maken van de bron die in Jeruzalem ontsloten zal worden tot ontzondiging en reiniging (Zacharia 13:1). Met het gereinigde deel van het volk zal God een nieuw verbond sluiten.

Een nieuwe samenleving op aarde

Ook voor de niet-Joodse wereld zal Gods drastische ingrijpen een zegenrijk gevolg hebben. Als de storm van oordeel voorbij is, zullen de bewoners van de aarde een nieuwe levenswijze aanleren. Met de vestiging van Gods Koninkrijk op aarde zal vanuit de stad van de Grote Koning een nieuwe wetgeving worden bekendgemaakt: "Uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de HERE uit Jeruzalem ... geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren" (Jes 2:2-4); "Te dien dage zal men Jeruzalem noemen de troon van de HERE, en alle volken zullen zich daarheen verzamelen om de naam van de HERE te Jeruzalem, en zij zullen niet meer wandelen naar de verstoktheid van hun boos hart" (Jer 3:17). Zo zal Gods belofte van een nieuwe wereld, waarin Hij erkend en gehoorzaamd zal worden, in vervulling gaan: "Want de aarde zal vol worden van de kennis van de heerlijkheid van de HERE, gelijk de wateren die de bodem van de zee bedekken" (Hab 2:14).

2. Rechtvaardig zijn Zijn oordelen

*De HERE is rechtvaardig in al zijn wegen,
goedertieren in al zijn werken. (Psalm 145:17)*

In het Oude Testament lezen we vaak over het recht dat God uitoefent en minder vaak over Zijn liefde en barmhartigheid. Dit houdt geen verband met het feit dat de mensen zondaars zijn die voortdurend gestraft moeten worden, maar komt doordat recht een positief en veelomvattend begrip is, dat morele waarde aan al Gods handelingen geeft. Zowel in voor- als in tegenspoed stelden de profeten hun vertrouwen op de zekerheid dat wat de HERE doet altijd recht is:

“Maar de HERE zetelt voor eeuwig,
zijn rechterstoel heeft Hij ten gerichte gezet;
ja, Hij oordeelt de wereld in gerechtigheid,
Hij richt de natiën in rechtmatigheid.
Daarom is de HERE een burcht voor de verdrukte,
een burcht in tijden van nood.
Daarom vertrouwen op U die uw naam kennen,
want U hebt nooit verlaten wie U zoeken, o HERE” (Ps 9:8-11).

De HERE is rechtvaardig

Toen Abraham bij de HERE pleitte om de inwoners van Sodom te sparen, en zijn smeekbeden kracht bijzette met de retorische vraag: “Zou de Rechter van de ganse aarde geen recht doen?” (Gen 18:25), erkende hij daarmee twee hoofdprincipes die we de gehele Bijbel door steeds weer tegenkomen:

- God, Die de mens geschapen heeft en in leven houdt, is ook zijn Rechter, Die hem verantwoordelijk stelt voor zijn gedrag en dit voortdurend beoordeelt.
- Zijn rechtsuitoefening is gefundeerd op vaste morele normen. In Zijn omgang met mensen is Hij steeds consequent en vrij van alle willekeur, partijdigheid en onrechtvaardigheid.

In de menselijke samenleving is de uitoefening van recht dikwijls een juridische zaak, die betrekking heeft op de beperkte categorie mensen die van misdaad beschuldigd wordt. In de Bijbel echter heeft recht een veel ruimere betekenis. De term beschrijft de aard van al wat God zegt en doet en wat Hij van de mensen vraagt: “Want de HERE is rechtvaardig en Hij heeft gerechtigheid lief”, schreef David in een psalm; en nog eens: “De HERE is rechtvaardig in al zijn wegen, goedertieren in al zijn werken” (Ps 11:7; 145:17). Rechtsuitoefening is bij God een positief, dynamisch principe.

De wet van Mozes

De openbaring van Gods recht in Israël vloeit voort uit de bijzondere verbondsrelatie die God met hen aanging. "Ik zal u Mij tot een volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn" had God beloofd bij de verlossing van de Israëlieten uit Egypte. De rechte levenswijze die Hij van Zijn volk verwachtte, werd in alle bijzonderheden vastgesteld in de voorschriften van de Wet van Mozes. Deze worden met het woord *misjpat* aangeduid, dat 'recht' betekent. Bijvoorbeeld in Deuteronomium 4:1 (Statenvertaling): "Nu dan, Israël; hoor naar de inzettingen en naar de *rechten* die Ik u leer te doen" (in de NBG'51 vertaling staat in plaats van 'rechten' 'verordeningen'). Nehemia beleed Israëls ontrouw tegenover de HERE met de woorden: "wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de *rechten* die U uw knecht Mozes geboden hebt" (Neh 1:7 SV). *Misjpat* heeft op zulke plaatsen de betekenis van rechtsuitspraak of rechtvaardige wetten, en komt in de NBG'51 vertaling van Psalm 119 twintig keer voor als 'verordeningen', en als synoniem van termen als wet, getuigenissen, bevelen, inzettingen, geboden en woord. Zo ook in Psalm 19:9: "de *verordeningen* van de HERE zijn waarheid, altegader rechtvaardig".

De Rechter van Israël

De koning in Israël was ook de opperrechter van zijn volk: "Een koning, op de rechterstoel gezeten, weet al met zijn ogen al het boze te schiften" (Spr 20:8). Dit geldt vooral voor Israëls onzichtbare Koning in de hemel, zoals blijkt uit Jesaja's uitspraak van vertrouwen op Hem: "Want de HERE, onze Rechter, de HERE, onze Wetgever, de HERE, onze Koning, Hij zal ons verlossen" (Jes 33:22).

De basis van Gods rechterlijke oordeel over Israël lag in de Wet van Mozes. Het volk gaf zijn erewoord de verbondsrelatie te erkennen door hieraan gehoorzaam te zijn: "Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen" (Ex 24:7). In zijn redevoeringen, opgetekend in het boek Deuteronomium, spoorde Mozes zijn volksgenoten herhaaldelijk aan Gods bevelen te volbrengen: "En het zal ons tot gerechtigheid zijn, wanneer wij heel dit gebod naarstig onderhouden voor het aangezicht van de HERE, onze God, zoals Hij ons geboden heeft" (Deut 6:25). Hij beschreef de zegeningen die de HERE een verbondsgetrouw Israël zou schenken, maar ging nóg uitvoeriger in op de rampen waarmee Hij Israëls ontrouw zou bestraffen. Zowel de vloek als de zegen zijn rechtvaardige daden van God, en gelovige Israëlieten hebben dit altijd erkend. Tegen het einde van een lang leven, voor het grootste deel doorgebracht als balling in een heidens land, beleed Daniël bijvoorbeeld: "Geheel Israël heeft uw wet overtreden en is afgeweken door niet te luisteren naar uw stem. Daarom is over ons uitgestort de met een eed bekrachtigde vloek, welke geschreven staat in de wet van Mozes, de knecht van God, want wij hebben tegen Hem gezondigd ... want de HERE, on-

ze God, is rechtvaardig in al de werken die Hij doet" (Dan 9:11-14).

Anderen in Israël echter meenden – en velen met hen – dat God hen op oneerlijke wijze behandelde, en zij klaagden over een lot dat zij meenden niet te hebben verdiend, zeggende: "mijn weg is voor de HERE verborgen en mijn recht gaat aan mijn God voorbij" (Jes 40:27). Daarop moest de profeet het verklarende antwoord geven, dat nog altijd van toepassing is: "Uw ongerechtigheden zijn het, die scheiding brengen tussen u en uw God, en uw zonden doen zijn aangezicht voor u verborgen zijn" (Jes 59:2).

Ze hadden blijkbaar moeite met de gedachte dat de HERE de ballingen in Babel zou bevrijden door middel van de heidense Perzische koning Kores (Cyrus). God verweet deze klagers: "Wee hem die met zijn Formeerder twist, een scherf onder aarden scherven. Zal ook het leem tot zijn vormer zeggen: Wat maakt u? of uw werk: Hij heeft geen handen? ... Ik ben het, die de aarde gemaakt en de mens daarop geschapen heb; mijn handen hebben de hemelen uitgespannen en aan al hun heer heb Ik mijn bevelen gegeven" (Jes 45: 9-12). Wat God hiermee zei, was dat Hij in Zijn almacht en alwetendheid groter en wijzer is dan falende mensen. Daarom moeten mensen Hem vertrouwen, gelovend dat wat Hij doet juist en rechtvaardig is. Wat verderop in dit boek zei Hij dan ook: "Want zoals de hemelen hoger zijn dan de aarde, zo zijn mijn wegen hoger dan uw wegen en mijn gedachten dan uw gedachten" (Jes 55:8,9).

Om Israël beter te laten inzien dat Hij Zijn volk rechtvaardig behandelde, stuurde de HERE Jeremia op een dag naar een pottenbakker. Jeremia zag daar hoe de pot, die de vakman op zijn ronddraaiende schijf bezig was te vormen, mislukte, waarna hij hem weer tot een klomp maakte en opnieuw begon. Zo'n zacht en plooibaar leem moest Israël in de hand van zijn Formeerder zijn: "Zie, als leem in de hand van de pottenbakker, zo bent u in mijn hand, huis Israëls. Het ene ogenblik doe Ik over een volk en een koninkrijk de uitspraak, dat Ik het zal uitrukken, afbreken en verdelgen; maar bekeert zich dit volk waarover Ik een uitspraak deed, van zijn boosheid, dan zal Ik berouw hebben over het kwaad dat Ik hun dacht aan te doen. Het andere ogenblik doe Ik over een volk en een koninkrijk de uitspraak, dat Ik het zal bouwen en planten; maar, doet het wat kwaad is in mijn ogen door niet naar mijn stem te horen, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik had gezegd hun te zullen weldoen" (Jer 18:6-10). De lering die Jeremia's volksgenoten hieruit moesten trekken, was dat zij – verre van de hulpeloze slachtoffers te zijn van een blinde, irrationele macht – door de levende en barmhartige God werden behandeld overeenkomstig hun gedrag.

Hierna gaf de HERE door Zijn profeet een tweede les over Zijn handelwijze. Dit

keer moest Jeremia, in het bijzijn van de oudsten van het volk en de priesters, op demonstratieve wijze een in de oven gebakken kruik zó krachtig tegen de rotsbodem gooien dat deze in scherven uiteenviel. Als het eens zo zachte leem van een mislukte pot in het vuur van de oven keihard en onplooibaar wordt, kan de pottenbakker daar geen verandering meer in brengen. Zo kan ook een mens of een volk zo onbekeerlijk en onboetvaardig worden, dat daarvoor geen toekomst meer kan zijn en verbroken wordt, en "niet weer heel gemaakt kan worden" (Jer 19:11). Deze dramatische voorstelling vond plaats in het dal ten zuiden van Jeruzalem, dat men later *Gehenna* noemde. In het Nieuwe Testament betekent *Gehenna* de plaats van de definitieve en eeuwige dood.

Gods verlossende gerechtigheid

Terwijl Gods uitoefening van recht maar al te vaak tuchting, straf en zelfs verdelging met zich meebrengt, is daarmee lang niet alles gezegd. Recht en genade staan niet lijnrecht tegenover elkaar, als polen in een spanningsveld. Juist in de vergiffenis en verlossing van zondaars laat de HERE zien dat wat Hij doet recht is: "Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven" (1 Joh 1:9). De HERE noemt Zich niet een rechtvaardige en desondanks toch verlossende God, maar "een rechtvaardige, verlossende God" (Jes 45:21). "Daarom verlangt de HERE ernaar u genadig te zijn, en daarom zal Hij Zich verheffen om Zich over u te ontfermen, want de HERE is een God van recht" (Jes 30:18). In het parallellisme van Hebreeuwse poëzie staan gerechtigheid en heil naast elkaar als synoniemen: "De HERE heeft zijn *heil* bekendgemaakt, zijn *gerechtigheid* geopenbaard voor de ogen van de volken" (Ps 98:2).

"Ik breng mijn *gerechtigheid* nabij, zij is niet ver, en mijn *heil* zal niet vertoeven" (Jes 46:13); "mijn *heil* duurt eeuwig en mijn *gerechtigheid* wordt niet verbroken" (Jes 51:6,8).

De Rechter van alle mensen

Hoewel andere volken het voorrecht van Israël onderwezen te worden door de Wet en de profeten niet hebben, zijn zij toch tot op zekere hoogte verantwoordelijk voor hun gedrag tegenover de HERE. Paulus zei eens tegen een heidens gehoor: "Hij heeft Zich niet onbetuigd gelaten door wel te doen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en aan uw harten overvloed van spijs en vrolijkheid te schenken" (Hand 14:16,17). Omdat de mens omringd wordt door het getuigenis van alle leven op aarde, is hij aan zijn Schepper rekenschap verschuldigd: "Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping van de wereld uit zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben" (Rom 1:20).

De populaire opvatting dat God te vergelijken is met een gemakkelijke grootva-

der, die iedereen zijn eigen weg laat gaan, is totaal anders dan de Bijbelse voorstelling van Hem als Rechter van allen: "De HERE woont in zijn heilig paleis, de HERE heeft in de hemel zijn troon; zijn ogen slaan gade, zijn blikken doorvorsen de mensenkinderen. De HERE toetst de rechtvaardige en de goddeloze; en wie geweld bemint, die haat Hij" (Ps 11:4,5).

De geschiedenis toont maar al te veel gevallen van Gods vernietigende oordeel. In de tijd van Noach was de gehele samenleving in moreel opzicht ongeneeslijk ziek: "Toen de HERE zag, dat de boosheid van de mensen groot was op de aarde en al wat de overleggingen van zijn hart voortbrachten te allen tijde slechts boos was, berouwde het de HERE, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had" (Gen 6:5,6). Het gevolg was een doodvonnis na een vastgestelde tijd: "zijn dagen zullen honderd twintig jaar zijn" (vs. 3). De plotselinge verdelging van de steden Sodom en Gomorra is nog een ander voorbeeld van Gods oordeel over onboetvaardige zondaars. Hoe weerzinwekkend zulke rampen ook mogen zijn, zij moeten ons niet blind maken voor het feit dat de Zoon van God hierin voorlopers van het grote oordeel in de eindtijd zag: "Gelijk het geschiedde in de dagen van Noach, zó zal het ook zijn in de dagen van de Zoon van de mensen ... Op dezelfde wijze als het geschiedde in de dagen van Lot ... zal het gaan op de dag, waarop de Mensenzoon geopenbaard wordt" (Luc 17:26 e.v.).

Dat God Zich bemoeit met de ontwikkelingen in de mensenwereld, blijkt uit de boodschap die Jeremia eens aan de koningen van omringende landen moest brengen: "Ik heb de aarde, de mens en het gedierte, dat op het oppervlak van de aarde is, door mijn grote kracht en mijn uitgestrekte arm gemaakt, en Ik geef ze aan wie het Mij goeddunkt" (Jer 27:5). Daarom moesten die koningen zich onder het juk van de grote koning van Babel voegen. Daniël zag in een visioen dat elk van de vier grote achtereenvolgende wereldrijken van God een bepaalde levensduur ontving, totdat zo'n rijk door Gods oordeel de heerschappij werd ontnomen om aan de volgende machthebber gegeven te worden. Tenslotte werd "recht verschaft aan de heiligen van de Allerhoogste en de tijd naderde, dat de heiligen het koningschap in bezit kregen" (Dan 7:12,22).

Hierin ligt het grote einddoel van de eeuwenlange uitoefening van Gods recht in de wereld. "De HERE van de heerscharen wordt verhoogd door recht en de heilige God wordt geheiligd door gerechtigheid" (Jes 5:16). Het zegenrijke resultaat hiervan zal een wedergeboren samenleving zijn, die de apostel Petrus noemde "nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont" (2 Pet 3:13).

3. Zoals in de dagen van Noach

*Ja, de sluizen in den hoge worden geopend
en de grondvesten van de aarde beven. (Jesaja 24:18)*

In antwoord op een vraag over de komst van Gods Koninkrijk op aarde, sprak de Here Jezus tot de discipelen over het wereldgericht in de tijd van Noach: "En gelijk het geschiedde in de dagen van Noach, zó zal het ook zijn in de dagen van de Mensenzoon: zij aten, zij dronken, zij huwden, en zij werden ten huwelijk genomen tot op de dag, waarop Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en allen verdelgde" (Luc 17:26,27).

Deze vergelijking tussen de zondvloed en de dag van het oordeel in de eindtijd komt echter al eerder in de Bijbel voor. De profetie in Jesaja 24 over Gods gericht op aarde bevat een reeks opmerkelijke overeenkomsten tussen de zondvloed en de grote catastrofe die aan de komst van Gods Koninkrijk zal voorafgaan.

De wereldwijde omvang van de catastrofe

In de loop van de eeuwen heeft God menigmaal een bepaalde stad of bepaald volk gestraft. De zondvloed echter trof de gehele samenleving, inclusief de dieren: "Alles, in welks neus de adem van de levensgeest was, alles wat op het droge was, stierf. Zo verdelgde Hij alles wat bestond, wat op de aardbodem was, mensen zowel als vee ..." (Gen 7:22,23).

De beginverzen van Jesaja 24 kondigen eveneens een wereldomvattend gericht aan: "Zie, de HERE ontledigt en verwoest de aarde, keert haar onderstboven en verstrooit haar inwoners ... De aarde wordt volkomen ontledigd en geheel leeggeroofd, want de HERE heeft dit woord gesproken" (vzn 1 en 3). Het woord 'aarde', dat in dit hoofdstuk zestien keer voorkomt, kan weliswaar 'land' betekenen, maar de vermeldingen van zee en kustlanden in de verzen 14 en 15, en van "de koningen van de aarde op de aardbodem" in vers 21, bevestigen de juistheid van de vertaling, en dat de profetie betrekking heeft op de gehele wereld.

De stijgende watermassa's van de zondvloed brachten een voor iedereen gelijke straf over de aardbewoners, ongeacht hun rang of stand. Zo zal het ook in de eindtijd gebeuren: "Dan vergaat het de priester als het volk, de heer als de knecht, de meesteres als haar dienstmaagd, de verkoper als de koper, wie te leen ontvangt als wie te leen geeft, de schuldenaar als de schuldeiser" (Jes 24:2). Allen zonder onderscheid of uitzondering worden door een plotselinge dood overvallen. Wat niet vermeld wordt, zijn soldaten of legers: dit is geen nederlaag op het slagveld, maar een ramp die de hele samenleving treft.

Het woord van de HERE

Jesaja gaf de zekerheid van de komst van dit onheil aan met de woorden: "want de HERE heeft dit woord gesproken" (vs. 3). Tot driemaal toe had God de zondvloed vooraf bekendgemaakt. Eerst door een korte mededeling, die klinkt als het doodvonnis van een rechter, dat na de vastgestelde tijd voltrokken zal worden: "zijn dagen zullen honderd twintig jaar zijn" (Gen 6:3). Vervolgens met het bericht dat mensen en dieren samen zouden omkomen (vs. 7). En in de derde plaats om uitvoerige instructies aan Noach te geven met betrekking tot het voorbereiden van een ark (vzn 13 e.v.).

De apostel Petrus stelde het verband vast tussen het woord van God waardoor alles geschapen werd en Zijn woord dat de uitdelging van de wereld bekendmaakte. Hierbij zinspeelde hij op Jesaja's woorden "want de HERE heeft dit woord gesproken": "Want willens en wetens ontgaat hun, dat *door het woord van God* de hemelen er sinds lang geweest zijn en de aarde, die uit en door het water bestaat, waardoor de toenmalige wereld is vergaan, verzwolgen door het water. Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn *door hetzelfde woord* als een schat weggelegd, ten vure bewaard tegen de dag van het oordeel en van de ondergang van de goddeloze mensen" (2 Pet 3:5-7).

Gods aanklacht

Wat heeft de mensheid gedaan om een oordeel over zich te brengen, zo vreselijk dat het alleen te vergelijken is met de vloed in de tijd van Noach? De reden die Jesaja gaf voor Gods straffende gericht, was ook de oorzaak van de zondvloed: "Want de aarde is ontwijjd door haar bewoners, omdat zij de wetten hebben overtreden, de inzetting ontdoken, het eeuwig verbond verbroken" (Jes 24:5).

De mens ontwijdt de aarde met het bloed van zijn medemens. Hetzelfde woord 'ontwijden' komt in de wet van Mozes voor, in voorschriften tegen het vermoorden van een mens: "Men zal ieder, die iemand gedood heeft, volgens de verklaring van getuigen als een doodslager doden ... Zo zult u het land waarin u woont, niet *ontwijden, want bloed, dat ontwijdt het land*, en voor het land kan ten aanzien van het bloed dat daarin vergoten is, geen verzoening worden gedaan dan door het bloed van degene, die het vergoten heeft" (Num 35:30,33).

Wat bedoelde Jesaja precies met de aanklacht: "het eeuwig verbond verbroken"? Vanzelfsprekend is dit te onderscheiden van het tijdelijk verbond dat alleen met het volk Israël werd gesloten. Nogmaals is de verklaring te vinden in het verslag over Noach en de zondvloed. Toen hij uit de ark ging, en de wereld opnieuw begon, was het eerste dat de HERE deed het vermoorden van mensen verbieden: "En waarlijk, ik zal uw eigen bloed eisen; van al het gedierte zal Ik het eisen en van de mensen onderling zal Ik het leven van mensen eisen. Wie van de mensen

bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden, want naar het beeld van God heeft Hij de mens gemaakt" (Gen 9:5,6). In verband hiermee sloot de HERE een "eeuwig verbond", met de regenboog als zichtbaar teken en als herinnering aan Zijn belofte de aarde nooit meer met een watervloed te zullen verderven (vs. 11): "Als de boog in de wolken is, dan zal Ik hem zien, zodat Ik *mijn eeuwig verbond* gedenk tussen God en alle levende wezens van alle vlees, dat op de aarde is. Dit is het teken van het verbond, dat Ik heb opgericht tussen Mij en al wat op aarde leeft" (vzn 16 en 17).

Maar waarom zou de HERE tegenover Noach zo nadrukkelijk over het kwaad van het doodslaan spreken? Omdat dit een van de voornaamste oorzaken was van Gods besluit een eind te maken aan de samenleving van voor de zondvloed: "De aarde nu was verdorven voor Gods aangezicht, en de aarde was vol geweldenaar. En God zag de aarde aan, en zie, zij was verdorven, want al wat leeft had zijn weg op de aarde verdorven. Toen zei God tot Noach: Het einde van al wat leeft is door Mij besloten, want door hun schuld is de aarde vol geweldenaar, en zie, Ik ga hen met de aarde verdelgen" (Gen 6:11-13).

Geweldenarij in deze tijd

Als wij terugkijken op de menselijke geschiedenis, om te zien welke tijd meer dan de overige aan deze tenlastelegging schuldig is, dan moeten wij op de twintigste eeuw wijzen. In iedere eeuw zijn er oorlogen geweest, maar nooit de grote bloedbaden van wat wij de twee wereldoorlogen noemen, waarin vele tientallen miljoenen doden vielen. Het eeuwenlang zoeken naar meer effectieve wapens heeft zijn afschuwelijke hoogtepunt bereikt in het vermogen de menselijke samenleving te vernietigen. De nucleaire paddenstoelwolken, die zich boven de steden Hiroshima en Nagasaki vormden, zijn het grimmige symbool van onze tijd. De mens heeft geleerd de oerkracht van het heelal te gebruiken, en vrijwel zijn eerste toepassing was over hele steden een plotselinge dood te brengen.

Als wij deze tijd van geweldenaar, met al haar oorlogen en terrorisme, bezien in het licht van Gods aanklacht in Jesaja 24, dan kunnen wij niet anders dan een droevige waarheid onder ogen zien, die algemeen wordt veronachtzaamd. Toen God de wereld in de tijd van Noach zag, vol van geweldenaar, "smartte het Hem in zijn hart". Zo smart het Hem nu dat de mens Zijn natuurkrachten misbruikt, door zich de macht te veroorloven de prachtige woonplaats die Hij voor ons had bereid, tot een dode, radioactieve woestenij te maken.

Geen watervloed maar een vuurproef

"Daarom verslindt een vloek de aarde en moeten haar bewoners boeten", ging Jesaja verder (vs. 6). Met een tweede 'daarom' gaf hij de treurige gevolgen hiervan aan: "daarom worden de bewoners van de aarde *door een gloed verteerd* en

blijven er weinig stervelingen over". De laatste woorden roepen weer de zondvloed in herinnering, waarover Petrus schreef: "toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten, in de dagen van Noach, terwijl de ark in gereedheid werd gebracht, waarin weinigen, dat is acht zielen, door het water heen gered werden" (1 Pet 3:20). Ook vinden wij in zijn commentaar hierop een zinspelings op de woorden "door een *gloed* verteerd": "Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, *voor het vuur bewaard* tegen de dag van het oordeel en van de ondergang van goddeloze mensen" (2 Pet 3:7).

Een grote aardbeving

Noachs tijdgenoten hebben – nadat zij hadden geweigerd de ark binnen te gaan om gered te worden – ongetwijfeld alles gedaan wat zij konden om zich alsnog van de verdrinkingsdood te redden, maar tevergeefs. Even tevergeefs, vertelde Jesaja, zullen de wanhopige pogingen zijn van mensen in de eindtijd te ontkomen aan het dreigende onheil: "Schrik en kuil en strik over u, bewoners van de aarde! En het zal geschieden, dat wie vlucht voor het schrikaanjagend gedruis, in de kuil valt en dat wie uit de kuil klimt, in de strik gevangen wordt; ja, de sluizen in den hoge worden geopend en de grondvesten van de aarde beven" (Jes 24:17,18). De laatste zinsdelen zijn ontleend aan de beschrijving van de zondvloed in Genesis (Genesis 7:1 1).

Niet alleen is het waterpeil toen gestegen door hevige regenval, maar ook hebben aardbevingen en vulkanische uitbarstingen grote vloedgolven veroorzaakt, die het water in sterke beroering brachten. Gods oordeel in de eindtijd zal gepaard gaan met hevige aardbevingen, zoals blijkt uit de realistische beschrijving van Jesaja: "De aarde barst geheel open, de aarde schudt hevig, de aarde wankelt vervaarlijk; de aarde waggelt zeer als een beschonkene en zwaait heen en weer als een nachthut; want haar overtreding drukt zwaar op haar; zij valt en staat niet weer op" (Jes 24:19,20). Deze profetie komt overeen met andere, die melding maken van oordeel in de eindtijd door middel van zware aardbevingen (bijv. Ezechiël 38:19,20; Joël 3:16; Zacharia 14:4,5,10,11).

Ga in de ark

Toen God alles in gereedheid had gebracht, gaf Hij Noach met zijn gezin de opdracht de ark binnen te gaan. Iets dergelijks komt ook in Jesaja's profetie over het eindgericht voor: "Kom, mijn volk, ga in uw binnenkamers, en sluit uw deuren achter u; verberg u een korte tijd, tot de gramschap over is. Want zie, de HERE verlaat zijn plaats om de ongerechtigheid van de bewoners van de aarde aan hen te bezoeken; dan zal de aarde het op haar vergoten bloed aan het licht brengen en haar verslagenen niet langer bedekken" (Jes 26:20,21).

Dit vergoten bloed dat niet langer bedekt kan blijven, bewijst ten overvloede dat

geweldenarij op aarde een van de voornaamste oorzaken is van Gods drastische ingrijpen in de wereld van de eindtijd. Dit oordeel is van korte duur, vertelde de profeet, en terwijl het wordt uitgesproken wordt Gods volk veilig beschermd.

Toen de Here Jezus de dag van zijn wederkomst vergeleek met de rampen in de tijd van Noach en van Lot, sprak Hij vervolgens over gelovigen die plotseling zouden worden weggenomen terwijl hun metgezellen achtergelaten zouden worden: "Ik zeg u, in die nacht zullen er twee in één bed zijn, de een zal aangenomen, de ander achtergelaten worden. Twee vrouwen zullen samen bezig zijn met malen, de ene zal aangenomen, de andere achtergelaten worden" (Luc 17:34,35). Het eerste dat Christus bij zijn wederkomst zal doen, volgens zijn profetie op de Olijfberg, is de uitverkorenen bijeenbrengen: "Hij zal zijn engelen uitzenden met luid bazuïngeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere" (Mat 24:24,31). Het bazuïngeschal luidt in 1 Korinthiërs 15 de opstanding van Christus' volk in. Samen met de levende gelovigen zullen zij weggevoerd worden, door de lucht, naar de plaats op aarde waar hun Here zich zal bevinden (1 Tessalonicenzen 4:13-17).

De HERE zal Koning worden

Toen de zondvloed voorbij was, begon de samenleving op aarde weer zoals die daarvoor was: onder menselijke leiding. Gods oordeel in de eindtijd maakt hier echter voorgoed een einde aan, om plaats te maken voor Gods Koninkrijk, de samenleving onder Gods leiding, toevertrouwd aan Zijn Zoon Jezus Christus. Jesaja voorspelde de opheffing van alle vormen van menselijke regeringen, met de vertrouwde beeldspraak van de verduistering van de hemellichamen: "Dan zal de blanke maan schaamrood worden, en de gloeiende zon zal zich schamen, want de HERE van de heerscharen zal Koning zijn op de berg Sion en in Jeruzalem, en er zal heerlijkheid zijn ten aanschouwen van zijn oudsten" (Jes 24:23; verg. Jes 13:10). Wie hiermee worden bedoeld, blijkt uit Jesaja's volgende profetie: "Zie, een koning zal regeren in gerechtigheid en vorsten zullen heersen naar het recht" (Jes 32:1).

Als de storm van oordeel voorbij is, zullen de mensen zich verheugen over de nieuwe heilstijd die daarmee aangebroken is. De sluier van onwetendheid, die over de grote mensenmassa lag, zodat zij de HERE niet kenden en Hem niet gehoorzaamden, wordt nu weggenomen, zoals Jesaja hierna vertelde: "En Hij zal op deze berg de sluier vernietigen, die alle natiën omsluit, en de bedekking, waarmede alle volken bedekt zijn" (Jes 25:7). Mensen komen tot inzicht en geloof door wat zij hebben meegemaakt: "want wanneer uw gerichten op de aarde zijn, leren de inwoners van de wereld gerechtigheid" (Jes 26:9). Overal op aarde stijgen dankliederen op naar de HERE op Zijn troon in de hemel: "Daarginds verheft

men zijn stem en jubelt; over de majesteit van de HERE juicht men van de zee af. Eer daarom de HERE in de streken van het licht; in de kustlanden van de zee de naam van de HERE, de God van Israël. Van de zoom van de aarde horen wij psalmen" (Jes 24:14-16).

De hoofdstukken 25-27 vormen een epiloog, waarin de profeet de inhoud gaf van vier zulke dankliederen.

- Het eerste looft de HERE omdat Hij de kracht van "gewelddadige volken" gebroken heeft. De stad die tot een puinhoop wordt gemaakt, is te vergelijken met Babel, de grote wereldstad in het boek Openbaring en beeld van de rijke samenleving op aarde in de eindtijd (25:1-5).
- Het tweede bezingt de dankbaarheid van gelovigen, die gedurende lange tijd deze oordelen en de komst van hun Verlosser hebben verwacht en zich verheugen omdat Hij eindelijk is gekomen: "Zie, deze is onze God, van wie wij hoopten, dat Hij ons zou verlossen; dit is de HERE, op wie wij hoopten; laten wij juichen en ons verblijden over de verlossing die Hij geeft" (25:9) – woorden die extra betekenis krijgen in het licht van Jezus' woorden over zijn wederkomst en de noodzaak op zijn verschijning te wachten.
- Het derde prijst de HERE omdat Hij nu Zijn stad op aarde tot stand heeft gebracht: Jeruzalem, de zetel van goddelijke heerschappij en wetgeving (2:3), waar het rechtvaardige volk binnentreedt (26:1-6).
- Het vierde ziet in de oordelen die nu voorbij zijn de rechtvaardige daden van de HERE om Zijn wijngaard te zuiveren van dorens en distels (27:2-5).

De dood is verzwolgen in de overwinning

Zelfs met al deze rijke zegeningen, die op de uitstorting van Gods oordelen zullen volgen, is niet alles gezegd. Het binnengaan van het eeuwige leven door de levende gelovigen in de eindtijd gaat samen met de opstanding van hen die ontslapen zijn: "Herleven zullen uw doden – ook mijn lijk – opstaan zullen zij. Ontwaak en jubel, u, die woont in het stof! Want uw dauw is een dauw van licht; en de aarde zal aan de schimmen het leven hergeven" (Jes 26:19). Zij worden opgewekt om voor de HERE op de berg Sion te staan en door Hem de grote verandering te ondergaan waardoor hun vernederd lichaam aan zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig zal worden (Filippenzen 3:20,21): "Hij zal voor eeuwig de dood vernietigen, en de Here HERE zal de tranen van alle aangezichten afwissen en de smaad van zijn volk zal Hij van de gehele aarde verwijderen, want de HERE heeft het gesproken" (Jes 25:8).

Wat dit betekent in het licht van de christelijke hoop op eeuwig leven blijkt uit Paulus' citaat hiervan:

"En zodra dit vergankelijke onvergankelijkheid aangedaan heeft, en dit sterfelij-

ke onsterfelijkheid aangedaan heeft, zal het woord werkelijkheid worden, dat geschreven is: De dood is verzvolgen in de overwinning" (1 Kor 15:54).

Naar aanleiding van een vraag naar de tijd wanneer Gods Koninkrijk op aarde zal komen, sprak Christus met zijn discipelen over de zondvloed. Terwijl de mensen toen in beslag genomen werden door hun dagelijkse bezigheden en genot, kwam er plotseling een ramp die abrupt een einde maakte aan de samenleving. Zo zal het ook zijn in de eindtijd. De discipel van Christus moet er daarom voor zorgen dat hij niet meegesleept wordt in de maalstroom van wereldse belangstellingen, zodat ook hij slachtoffer wordt van Gods oordeel in de eindtijd: "Waak dan, want u weet niet, op welke dag uw Here komt" (Mat 24:42).

4. De rechterstoel van God

Over de rechtvaardige en de onrechtvaardige zal God gericht oefenen. (Prediker 3:17)

De vele profetieën van oordelen in het Oude Testament hebben grotendeels betrekking op óf het volk Israël óf volken in de heidenwereld. Het individu wordt gewoonlijk opgenomen in het grotere geheel van de stam of natie. Dit in tegenstelling tot het Nieuwe Testament, waarin Christus en zijn apostelen zo menigmaal waarschuwen voor de tijd wanneer de individuele gelovige rekenschap voor Christus' rechterstoel moet afleggen.

Dat dit aspect in het Oude Testament echter niet volledig ontbreekt, blijkt uit de nu volgende voorbeelden.

Salomo, de prediker

Salomo vertelde in zijn boek Prediker over het grote onderzoek dat hij deed naar de zin van het leven. Hij stelde zich ten doel het brede spectrum van menselijke ervaringen te beleven. Niet om die zelf te genieten, maar om zodoende uit de praktijk de waarde van het menselijk bestaan en de mogelijkheden daarvan beter te kunnen vaststellen. In zijn speurtocht naar praktische wijsheid zocht hij achter de schijnbare vruchteloosheid van de zich steeds herhalende kringlopen in de natuurwereld iets van blijvende waarde. Hij wilde tot vaste conclusies komen aangaande het gehele levenscomplex, met zijn mogelijkheden en beperkingen, vreugden en teleurstellingen.

Woonplaats en tijd vormen – met een beeld uit de weverij – de schering en inslag van het menselijk leven. De plaats is de plek op aarde waar de mens woont en de tijd zijn levensduur. Beide leggen grote beperkingen aan de mens op, en op dit laatste gaat Salomo in Prediker 3 breedvoeriger in. "Alles heeft zijn uur en ieder ding onder de hemel zijn tijd" (vs. 1). Er is een tijd om te zaaien, en een tijd om te oogsten van wat men heeft geplant – maar als de zaai- of planttijd verwaarloosd wordt is er geen oogst te verwachten. De verstandige mens zal de gelegenheden die zich voordoen, gebruiken terwijl het moment daarvoor rijp is.

Maar de gehele levenstijd is een door God gegeven gelegenheid, die niet verwaarloosd moet worden, want God heeft in het hart van de mens de eeuwigheid gelegd (vs. 11). Zowel mens als dier leeft door de levensadem (Genesis 7:21,22) en keert al spoedig weer terug tot het stof van de aarde. Na de doodslaap (lang of kort) komt Gods bestemde tijd om Zijn oordeel over dat leven uit te spreken. "Ik zei bij mijzelf: Over de rechtvaardige en de onrechtvaardige zal God gericht oefenen, want er is voor elke zaak en voor elk werk een bestemde tijd" (vs. 17).

In de loop van zijn korte boek komt Salomo nog twee keer hierop terug. Eerst in zijn raad aan de levenslustige jeugd: "Verheug u, o jongeling, in uw jeugd, en uw hart zij vrolijk in uw jongelingsjaren; ja, volg de lust van uw hart en wat uw ogen aanschouwen, maar weet, dat God u om al deze dingen in het gericht zal doen komen" (11:9). Het zou in strijd zijn met de hele strekking van dit boek deze woorden op te vatten als de boosaardige opmerking van een mensenhater: 'denk erom: de zonden van je jeugd zullen later gestraft worden met chronische ziekten en de gebreken van de ouderdom!'

In het slotwoord van dit boek gaf Salomo de kern aan van de zaak die hij zo uitvoerig had onderzocht: "Van al het gehoorde is het slotwoord: Vrees God en onderhoud zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen. Want God zal elke daad doen komen in het gericht over al het verborgene, hetzij goed, hetzij kwaad" (Pred 12: 13,14).

De volle betekenis van deze woorden komt pas aan het licht bij de ontvouwing van Gods heilswerk in Christus in het Nieuwe Testament. Paulus zinspeelde op dit woord 'verborgene', toen hij schreef: "ten dage, dat God het in de mensen *verborgene* oordeelt volgens mijn evangelie, door Christus Jezus" (Rom 2:16), en op de uitdrukking "hetzij goed, hetzij kwaad" in een andere brief: "Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden, opdat een ieder wegdrage wat hij in zijn lichaam verricht heeft, naardat hij gedaan heeft, *hetzij goed, hetzij kwaad*" (2 Kor 5:10).

Dit gebruik door de apostel van Salomo's woorden bevestigt de oorspronkelijke betekenis. Want wat voor nut zou zo'n beoordeling door God van het leven van een mens hebben nadat het afgelopen is, als er geen mogelijkheid bestond van een toekomstig leven? De heidense filosofie erkent dat met de dood alles afgelopen is: "laten wij eten en drinken, want morgen sterven wij" (Jes 22:13). Salomo had een morgen voor ogen, waarop God een mensenleven beoordeelt, met de daaruit voortvloeiende mogelijkheden van eeuwig leven of de eeuwige dood van de persoon die voor Hem staat.

De tijd en de plaats van Gods gericht

Psalm 50 vult deze voorstelling in enkele belangrijke opzichten aan, met bijzonderheden over de omstandigheden waarin Gods beoordeling van mensen zal plaatsvinden: "Uit Sion, de volkomen schoonheid, verschijnt God in lichtglans. Onze God komt en zal niet zwijgen, vuur verteert vóór zijn aangezicht, rondom Hem stormt het geweldig. Hij roept tot de hemel daarboven, en tot de aarde *om zijn volk te richten*: Vergader Mij mijn gunstgenoten, die met Mij het verbond sluiten met offers. Daar verkondigt de hemel zijn gerechtigheid, want God is rechter" (Ps 50:2-6).

Zulke Oudtestamentische profetieën over de komst van God in openlijke heerlijkheid, zullen vervuld worden met de wederkomst van Christus. Dit is dus de tijd wanneer Gods kinderen voor zijn rechterstoel moeten verschijnen. De plaats is Sion, waarover in een andere psalm wordt gezegd: "Want daar gebiedt de HERE de zegen, leven tot in eeuwigheid" (Ps 133:3). Wie voor Gods beoordeling in aanmerking komen zijn zij die met Hem een verbond hebben gesloten, die de verantwoordelijkheid op zich hebben genomen van een verbondsrelatie met Hem, of die nu door besnijdenis of doop tot stand is gekomen. Zij zijn het toch die weten wat Gods roeping van hen vraagt, en zij zijn het dus die op die dag reenschap moeten afleggen over de wijze waarop zij zich in hun 'proeftijd' hebben gedragen.

De gedachte dat ons gehele leven eenmaal ter beoordeling aan de Here voorgelegd zal worden, geeft ons tegenwoordige, dagelijkse bestaan een grote morele betekenis. Staande voor Christus' rechterstoel, in de tegenwoordigheid van zijn engelen, zal vast komen te staan met welk doel voor ogen wij hebben geleefd. Waren wij zo in beslag genomen met zaken van persoonlijk en tijdelijk belang, dat ons het zicht werd belemmerd of zelfs ontnomen op de eeuwige toekomst, die God ons, in Zijn goedheid, had aangeboden? Of hebben wij in Jezus Christus gezien wat God van de mens vraagt die in Hem gelooft, en zijn wij de Here nagevolgd, met alle gevolgen daarvan voor ons leven nu?

Staande voor Christus' rechterstoel, in de tegenwoordigheid van zijn engelen, zal een mens pas goed beseffen dat Gods eeuwige Koninkrijk, dat voor hem misschien altijd slechts een vage gedachte was, een heerlijke realiteit is. Hoe wijs zal Jezus' raad "Zoek eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid", dan blijken geweest te zijn, en hoe onverstandig de veronachtzaming daarvan.

5. Een koning zal regeren in gerechtigheid

*Zeg onder de volken: De HERE is Koning,
Hij zal de volken richten in rechtmatigheid. (Psalm 96:10)*

De uitoefening van recht is in de Bijbel vooral de functie van de koning. Hij draagt, meer dan wie ook, de verantwoordelijkheid voor de toepassing van Gods rechtvaardige wetten op de samenleving waarover hij regeert. Zo'n koning was David, die de HERE van achter de schapen weghaalde om Zijn volk te weiden: "Toen David over geheel Israël koning was geworden, handhaafde David recht en gerechtigheid onder zijn gehele volk" (2 Sam 8:15). Vandaar ook dat Salomo, toen hij deze verantwoordelijkheid op zich nam, de HERE vroeg: "Geef dan uw knecht een opmerkzaam hart, opdat hij uw volk richte, door te onderscheiden tussen goed en kwaad, want wie zou in staat zijn dit uw talrijk volk te richten?" (1 Kon 3:9).

Ondanks al hun welwillendheid en goede bedoelingen hebben zelfs de beste koningen in Israël gefaald. Door middel van Zijn woordvoerders, de profeten, gaf de HERE Zijn volk hoop, door hun aandacht te richten op de komst van de Messias en de vorsten die met Hem zullen regeren (Jesaja 32:1).

Een rechtvaardige Heerser

In zijn "laatste woorden" erkende David de tekortkomingen van zijn eigen regering, en zag door de leiding van Gods Geest uit naar de komst van zijn grote Opvolger: "Een rechtvaardige heerser over de mensen, een heerser in de vreze voor God" (2 Sam 23:3). Het Onderwerp van deze verwachting is de Zoon, die God hem had beloofd: "Wanneer uw dagen vervuld zijn en u bij uw vaders te ruste bent gegaan, dan zal Ik uw nakomeling, uw eigen zoon, na u doen optreden, en Ik zal zijn koningschap bevestigen. Die zal mijn naam een huis bouwen, en Ik zal zijn koninklijke troon voor immer bevestigen. Ik zal hem tot een vader zijn, en hij zal mij tot een zoon zijn" (2 Sam 7: 12-14).

Psalm 72 is een gebed om diens komst en de rechtvaardige samenleving die Hij op aarde zal brengen. "De rechtspraak is van God" had Mozes eens gezegd (Deut 1:17), en het voornaamste kenmerk van de regering van de Messias is dat Hij optreedt als Gods Vertegenwoordiger om in Zijn Naam recht te brengen: "O God, verleen de koning uw recht, en uw gerechtigheid de zoon van de koning. Hij richte uw volk met gerechtigheid, uw ellendigen met recht. Mogen voor het volk de bergen vrede dragen, ook de heuvelen, in gerechtigheid. Hij verschaffe recht aan de ellendigen van het volk ..." (vzn 1-4).

Bergen en heuvelen zijn kenmerkend voor het landschap in Israël, en worden hier

gebruikt als een zinnebeeld van het volk en zijn land. Door de rechtsuitoefening van de Koning genieten zijn onderdanen vrede en voorspoed.

In het volgende gedeelte (vzn 8-14) beschouwt de psalmist, die tot dusver gesproken heeft over de relatie van de Koning met zijn eigen volk, de wereldwijde gevolgen van zijn troonsbestijging. Koningen en volken van heinde en ver brengen hun geschenken en bewijzen Hem hulde, en dit met des te meer bereidwilligheid vanwege zijn rechtvaardige beleid.

Het slotgedeelte (vzn 15-20) voorziet dat door dit rechtvaardige bestuur twee fundamentele heilsbeloften, gedaan aan de aartsvaders van Israël, in vervulling zullen gaan:

- Die aan Abraham, dat zijn nageslacht een zegen zou zijn voor alle mensen (Genesis 22:18)
- Die aan Mozes, dat de gehele aarde vervuld zou worden met de heerlijkheid van de HERE (Numeri 14:21).

Het vrederijk van de Messias

Gods profeten in Israël beeldden de val van het Godsrijk Israël door de verovering van Babel af als het omhakken van een grote boom. Na lange tijd zou uit de tronk van die boom een rijsje voortkomen: de beloofde Zoon van David. Evenals in Psalm 72 staat in Jesaja's beschrijving van zijn heerschappij de rechtvaardigheid van zijn regering voorop: "Hij zal niet richten naar hetgeen zijn ogen zien, noch rechtspreken naar hetgeen zijn oren horen; want hij zal de geringen in gerechtigheid richten en over de ootmoedigen van het land in billijkheid rechtspreken" (Jes 11: 3,4). Zijn eerstvolgende profetie van de wederoprichting van de troon van David richt de aandacht op dezelfde kenmerken: "Wanneer het gedaan is met de verdrukker, de vernieling voltooid is, de verwoesters uit het land verdwenen zijn, dan zal op goedertierenheid een troon worden gevestigd en in getrouwheid zal daarop in Davids tent zetelen een, die richt en die het recht zoekt en die zich haast gerechtigheid te oefenen" (16:4,5).

Op vergelijkbare wijze verkondigde Jeremia het einde van de troonopvolging, die koningen uit de lijn van David gedurende meer dan vierhonderd jaar hadden gekend. Chonja (Jojachin), die met zijn zonen zijn leven als balling in Babel zou doorbrengen, moest wat de troonopvolging betreft als kinderloos opgeschreven worden (Jeremia 22:28-30). Evenals Jesaja gesproken had van een rijsje, voorzegde Jeremia – naar aanleiding van Chonja's vernedering – het verschijnen van een 'Spruit': "Zie, de dagen komen, luidt het woord van de HERE, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal als koning regeren en verstandig handelen, die zal recht en gerechtigheid doen in het land" (Jer 23:5).

De troonsbestijging van de HERE

Naast deze stroom van Bijbelse profetieën die de hoop vestigen op een zegenrijke toekomst door de komst van de Messias als Wereldkoning en Rechter, vloeit een andere stroom heilstoezeggingen, die spreken over de komst van God om de wereld te richten in gerechtigheid. Psalm 96 is hier een goed voorbeeld van. De blijde boodschap, die overal op aarde verkondigd moet worden, luidt: "De HERE is Koning" (vs. 10). Hiermee wordt niet slechts het tijdloze, universele principe van Gods oppermacht erkend, maar vreugde uitgesproken vanwege een geweldige gebeurtenis die kort daarvoor heeft plaatsgevonden: de Koning heeft plaats genomen op de wereldtroon: "Zeg onder de volken: De HERE is Koning, vast staat nu de wereld, zodat zij niet wankelt; Hij zal de volken richten in rechtmatigheid. De hemel verheuge zich, de aarde juiche ... voor de HERE, want Hij komt, want Hij komt om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, en de volken in zijn trouw" (Ps 96:10-13).

De wankele toestand waarin de wereld zich volgens deze psalm in de eindtijd bevindt, is betekenisvol in het licht van de ernstige moeilijkheden waarmee de huidige wereld te kampen heeft. Conflicten tussen de grote machtsblokken, de oorlogen en terreur, de aanwezigheid van massavernietigingswapens, de milieuvervuiling, de klimaatverandering en natuurrampen, en de toenemende armoede en honger vanwege overbevolking, hebben de wereld van deze tijd onzeker gemaakt. De komst van God als Rechter-Koning, en de vestiging van Zijn heerschappij op aarde, zal hier voorgoed een einde aan maken. Met goede reden roept de psalmist alles wat leeft op zich te verheugen over deze gebeurtenis!

Psalm 97 zet dit thema voort en begint met de woorden: "De HERE is Koning", d.w.z. is Koning geworden, heeft nu plaats genomen op de wereldtroon. Terwijl de vorige psalm de aandacht richt op de universaliteit van Gods heerschappij, staat in deze psalm Zijn ontzagwekkende verschijning in heerlijkheid voorop, als Hij uit de hemel naar de aarde komt en hier Zijn heerschappij vestigt. Deze manifestatie van Gods heerlijkheid doet denken aan Zijn grote verschijning op de berg in de Sinäi, en komt overeen met andere beschrijvingen door Israëls profeten (bijv. Micha 1:3,4 en Habakuk 3:3 e.v.): "De HERE is Koning, dat vele kustlanden zich verheugen. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, gerechtigheid en recht zijn de grondslag van zijn troon" (Ps 97:1,2).

Volgens de leer van Christus en zijn apostelen in het Nieuwe Testament zullen de beide reeksen profetieën – zowel de komst van de Zoon van David als de komst van God naar de wereld – in vervulling gaan bij de wederkomst van Christus: "En dan zullen zij de Mensenzoon zien komen op een wolk, met grote macht en heerlijkheid", zei Jezus hierover (Luc 21:27).

Zijn komst vindt plaats op het moment dat er een wereldcrisis van ongekeerde

omvang is. Een groot conflict barst los in het land waar vele Joden naar zijn teruggekeerd. Er volgt een nog groter conflict tussen Christus en een goddeloze wereld, die niet wil dat Hij alle macht op aarde in handen neemt. Profetieën, niet alleen in het Oude maar ook in het Nieuwe Testament, waarschuwen voor een tijd van zware straf, wanneer mensen willen vluchten in grote angst, zeggende, in de beeldspraak waarmee zulke profetieën gewoonlijk ingekleed zijn, tot de bergen en rotsen: "Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem, die gezeten is op de troon, en voor de toorn van het Lam; want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?" (Op 6:16,17).

Wie werkelijk in Christus' wederkomst en in de waarheid van zulke profetieën gelooft, kan slechts huiveren voor wat de wereld te wachten staat. Liefde voor de medemensen zal hem of haar bewegen te bidden, evenals Habakuk deed, toen hij in een visioen de majesteitlijke en ontzagwekkende verschijning van de HERE zag: "gedenk in de toorn aan ontfermen!" (Hab 3:2).

Maar naast zulke sombere vooruitzichten staan andere profetieën, zoals in deze reeks troonsbestijgingspsalmen, waar zoveel nadruk ligt op de komst van God om recht en gerechtigheid te brengen in een slechte samenleving. Grootgebracht in deze kwade wereld – de enige samenleving die wij ooit hebben gekend – zijn wij niet in staat Gods wegen te beoordelen. Nadat de HERE Zich in de storm van oordeel heeft gemanifesteerd, zullen velen die, evenals Job, met stromen van woorden de juistheid van Zijn handelen in twijfel hebben getrokken, net als Job het hoofd eerbiedig buigen, zeggende: "Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn oog U aanschouwd. Daarom herroep ik en doe boete in stof en as" (Job 42:5,6).

6. Gods oordeel over Israël

*Ik zal u verstrooien onder de volken
en verspreiden over de landen (Ezechiël 22:15)*

In de leer van Christus, beschreven in de vier evangeliën, vinden we Gods oordeel over mensen als een belangrijk, steeds terugkerend, thema. De Here Jezus sprak hierover, evenals de profeten in het Oude Testament hadden gedaan, op drie manieren. Voor een helder begrip van het onderwerp is het noodzakelijk hun onderscheiden betekenis voor ogen te houden.

Als gevolg van zijn intensieve prediking in alle delen van het land, droeg het volk als geheel de verantwoordelijkheid voor hun algemene verwerping van de Messias. De naderende verwoesting van Jeruzalem, en de wereldwijde verstrooiing van Israël, zag Hij als Gods straffende gericht vanwege Israëls ongelooft in de Zoon die Hij had gezonden.

Naast deze nationale verantwoordelijkheid is er ook de persoonlijke. Jezus sprak menigmaal over de voleinding van de wereld. Als de door God aangestelde Rechter zal Hij dan plaats nemen op zijn koninklijke rechterstoel, om de eeuwige bestemming van mensen bekend te maken.

En in de derde plaats zijn er enkele voorbeelden waar, evenals in het Oude Testament vaak het geval is, 'richten' een synoniem is voor regeren. In dit geval de aan de discipelen beloofde uitoefening van recht in het bestuur over de wereld wanneer Gods Koninkrijk gekomen is.

Wij richten onze aandacht nu eerst op wat Jezus leerde over het leed dat zijn volk zou overkomen vanwege zijn blinde ongelooft.

Het Koninkrijk zal van u worden afgenomen

Tijdens de laatste week van zijn aardse leven sprak Jezus dagelijks in de tempelhof in Jeruzalem. Alle hoop zijn volk door middel van wonderen en prediking tot inkeer te brengen, was voor Hem al lang vervlogen. Toen de gelegenheid zich voordeed, voelde Hij zich genooddaakt een verklaring te geven van de grote ramp die binnen afzienbare tijd een eind zou maken aan Israëls leven als natie in eigen land voor een periode van bijna tweeduizend jaar. In de doorzichtige gelijkenis van de onrechtvaardige pachters zijn de boden, die door de pachters zo zwaar zijn mishandeld, Gods profeten, en de zoon die als laatste kwam, en die zij wilden doden, Hijzelf. De luisteraars werden zelf profeten, toen zij Jezus' vraag over wat de eigenaar zal doen, beantwoordden met de woorden: "Een kwade dood zal hij die kwaden doen sterven en de wijngaard zal hij verhuuren aan andere pachters" (Mat 21:41). Jezus bevestigde dit grimmige vooruitzicht, met woorden die als een rechterlijk vonnis klinken: "Daarom, Ik zeg u,

dat het Koninkrijk van God van u zal weggenomen worden en het zal gegeven worden aan een volk, dat de vruchten daarvan opbrengt" (vs. 43).

De daaropvolgende gelijkenis van het koninklijke bruiloftsmaal is niet minder duidelijk, vooral waar deze buiten het kader van een normale gelijkenis gaat. Een vergelijking met een gelijkenis in Lucas 14:15-24, waar de wegevaardigers niet gestraft worden, maakt de strekking nog duidelijker. De boden worden smadelijk mishandeld, en de koning grijpt al spoedig in: "de koning werd toornig en hij zond zijn legers uit en verdelgde die moordenaars en stak hun stad in brand" (Mat 22:7). Veertig jaar later werden de tempel en de huizen van Jeruzalem in brand gestoken. Maar zou God de meedogenloze soldaten van de Romeinse keizer werkelijk Zijn legers noemen?, werpt men soms tegen. Een bevredigend antwoord op dit bezwaar is te vinden in Jesaja's profetie over de ondergang van Babel, waar de legers van de Perzische veroveraars "mijn geheiligden" en "mijn helden" worden genoemd, vanwege hun functie als "de werktuigen van zijn gramschap" (Jes 13:3,4).

Aan het eind van Jezus' allerlaatste toespraak in de tempel, welden in Hem bedroefde emoties op omdat Hij er toch niet in geslaagd was zijn volksgenoten tot inkeer te brengen. En de gevolgen hiervan zouden niet uitblijven: "Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en u hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt aan u overgelaten" (Mat 23:37). En toen Hij van het tempelplein afdaalde, en de discipelen hun bewondering uitspraken voor het imposante gebouw dat bijna klaar was, zei Jezus: "Voorwaar, Ik zeg u, er zal hier geen steen op de andere gelaten worden, die niet zal worden weggebroken" (Mat 24:2). In de loop van zijn gesprek op de Olijfberg, naar aanleiding hiervan, ging Jezus hier verder op in: "Zodra u nu Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet, weet dan, dat zijn verwoesting nabij is ... Wee de zwangeren en de zogenden in die dagen! Want er zal grote nood zijn over het land en toorn over dit volk, en zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en als gevangenen weggevoerd worden onder alle heidenen, en Jeruzalem zal door heidenen vertrappt worden, totdat de tijden van de heidenen zullen vervuld zijn" (Luc 21:20,23,24).

Al eerder in deze laatste drukbezette week in Jeruzalem had Jezus op deze wijze gesproken. Rijdend op een ezel – de vervulling van Zacharia's profetie van de komst van de Vrededorst naar zijn stad – had Jezus vanaf de helling van de Olijfberg de stad ineens voor Zich zien liggen. Voor pelgrims die een lange reis achter de rug hadden om het Pascha in Jeruzalem te komen vie-

ren, betekende deze eerste blik op de stad een ogenblik van vreugde, maar Jezus zag het schouwspel van veertig jaar later voor Zich: de wrede aanvallers die bezig zijn de muren af te breken, en de ellende binnen de uitgehongerde en met een lijklicht vervulde stad. De tranen kwamen in zijn ogen, en zijn stem verraadde zijn hevige emoties, toen Hij als Gods Profeet de tragische toekomst onthulde: “er zullen dagen over u komen, waarin uw vijanden een bolwerk tegen u zullen opwerpen en u omsingelen en u van alle zijden in het nauw brengen, en zij zullen u en uw kinderen in u vertreden en zij zullen in u geen steen op de andere laten, omdat u de tijd niet hebt opgemerkt, dat God naar u omzag” (Luc 19:41-44).

Gods oordeel over de steden van Galilea

Deze profetische woorden over naderend onheil, waarmee Jezus zijn werkzaamheden in Jeruzalem beëindigde, zijn te vergelijken met wat Hij over de toekomst van enige steden in Galilea zei, kort voordat Hij die streek verliet: “Toen begon Hij de steden, waarin de meeste krachten door Hem verricht waren, te verwijten, dat zij zich niet bekeerd hadden. Wee u, Chorazin, wee u Betsaida! Want indien in Tyrus en Sidon die krachten waren geschied, welke in u geschied zijn, reeds lang zouden zij zich in zak en as bekeerd hebben. Doch Ik zeg u, het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor u. En u, Kapernaüm, zult u tot de hemel verheven worden? Tot het dodenrijk zult u nederdalen; want indien in Sodom de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zou gebleven zijn tot de dag van heden. Maar Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor u” (Mat 11:20-24).

Het gaat hier, evenals in Jezus' woorden over de toekomst van Jeruzalem, over Gods oordeel over *steden*, en niet over individuen. Bij de Joodse opstand tegen de zo gehate bezetters in de jaren 66-70 na Chr., hebben de Romeinse soldaten de steden en dorpen van Galilea meedogenloos verwoest. Kapernaüm, dat als de woonplaats van Jezus zo bevoorrecht was – vandaar de woorden: “tot de hemel verheven” – werd zó grondig van de aardbodem weggevaagd, dat archeologen nog niet zo heel lang geleden hebben kunnen vaststellen waar de stad lag. Bij de voleinding van de wereld zijn het individuen die uit de doden worden opgewekt, en geen steden, en als zodanig moeten zij reenschap afleggen over de tijd van hun beproeving, en de persoonlijke gevolgen hiervan dragen. Alles in ogenschouw genomen is er naar onze mening veel aan gelegen in Jezus' verdrietige woorden een vergelijking te zien tussen wat er lang geleden gebeurde, toen de dag van Gods oordeel over Sodom, en later over Tyrus en Sidon, aanbrak, met het oordeel en Gods straffende gericht dat over de bevoorrechte en toch zo onbekeerlijke bewoners van Galilea zou ko-

men met de verwoesting door de Romeinen. Hoe veel erger dan de zeer snelle vernietiging van Sodom en Gomorra was voor de inwoners van Jotapata (Yodfat) bijvoorbeeld de 47-daagse belegering van die stad door Vespasianus in het jaar 67.

Gods oordelen in de eindtijd

Welke lering kunnen wij, niet-Joden, trekken uit Gods oordelen over Israël in de eerste eeuw na Chr., die ons kunnen helpen de angstwekkende gebeurtenissen in de eindtijd beter te begrijpen?

In de eerste plaats zien wij dat God Zijn volk verantwoordelijk stelt voor zijn gedrag, zijn reactie op Zijn boden en de boodschap die zij namens Hem brachten. Toen Jezus op aarde was, was de morele verantwoordelijkheid van de heidenen beperkt. De toestand waarin de meeste mensen buiten het Jodendom verkeerden, beschreef Paulus in zijn rede in Lystra: "Hij heeft ten tijde van de geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan" (Hand 14:16). Met de uitzending van de apostelen, met de opdracht: "Ga heen in de gehele wereld, verkondig het evangelie aan de ganse schepping" (Mar 16:15) is er aan die toestand een einde gekomen, getuige Paulus' woorden in Athene: "God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, heden aan de mensen, dat zij allen overal tot bekering moeten komen" (Hand 17:30). De woorden die Christus in zijn rede sprak, kregen al in de eerste eeuw een zekere vervulling: "dit evangelie van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn" (Mat 24:14). In de bewuste herinnering aan deze woorden schreef Paulus dertig jaar later over "de prediking van de waarheid, het evangelie": "Immers in de gehele wereld draagt het vrucht en wast het op" (Kol 1:6).

Intussen is het evangelie op veel uitgebreider schaal bekend geworden, doordat de Bijbel voor alle mensen beschikbaar is gekomen. Naast het getuigenis van de natuurwereld dat de mens een Schepper heeft, hebben zeer velen nu toegang tot de openbaring van Zijn wil en heilsplan in de Schriften. Deze maken er op unieke wijze aanspraak op Gods betrouwbare en gezaghebbende boodschap te zijn, en zij geven bewijzen genoeg van de waarheid van die aanspraak. "Tot een getuigenis", zei Christus, niet 'als' – alsof Hij het ondanks deze wijdverspreide openbaring steeds toenemende ongeloof in de wereld voorzag, en de mens verantwoordelijk stelde voor zijn ongeloof, waarvan hij de gevolgen zal dragen bij het eindgericht over de wereld.

In de tweede plaats zag Jezus in Gods oordelen over de mensen het handhaven van Zijn recht en gerechtigheid. Nadat Hij gesproken had van zijn komst

in een tijd die vergelijkbaar zou zijn met die van Noach en Lot, vertelde Hij de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter, en besloot met de woorden: "Hoor, wat de onrechtvaardige rechter zegt. Zal God dan zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Maar, als de Mensenzoon komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde?" (Luc 18:6-8). Zoals vaak het geval is, bracht Christus de hoorders van zijn woorden iets in het Oude Testament in herinnering. In Daniël 7 was geopenbaard dat een vijandige wereldmacht Gods heiligen zou vervolgen, totdat Gods oordeel komt: "Ik zag, dat die horen strijd voerde tegen de heiligen en hen overwon, totdat de Oude van dagen kwam en recht verschaft werd aan de heiligen van de Allerhoogste en de tijd naderde, dat de heiligen het koningschap in bezit kregen" (Dan 7:21,22). Het feit dat Jezus op deze wijze over Gods wereldwijde gericht in de eindtijd sprak, geeft aan dat Hij het beschouwde op de wijze waarop Hij in zijn Openbaring aan Johannes hierover sprak: "rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U, Koning van de volkeren!"; "waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen" (Op 15:3; 19:2).

In de derde plaats blijkt dat Gods oordelen in de eindtijd voor Jezus een droevige noodzaak zullen zijn. Het is mogelijk uit de vele plaatsen in de Bijbel waar over Gods toorn wordt gesproken, een verkeerde indruk te krijgen. Om zijn heilige afkeer van zonde voor ons mensen begrijpelijk te maken, wordt hierover gesproken naar analogie van een toornig mens, die in hevige emotie is geraakt. Maar iedere heidense voorstelling van een teugellose wraakoefening, alsof Gods toorn een gemoedsaandoening is, zou onwaardig zijn. Uit de tranen van Gods Zoon leren we iets van Gods eigen verdriet over de straf die Hij over mensen brengt. Hij stelde door Ezechiël de retorische vraag: "Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze?" (Ezech 18:23). De slechte levenswijze van de mensen in de tijd van Noach "smartte Hem in zijn hart" (Gen 6:6). Vol mededogen vergezelde Hij Israël op zijn weg door de dorre woestijn: "In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd ... in zijn liefde en zijn mededogen heeft Hij hen verlost"; en toen het volk weerspanning werd, werd Gods Geest "bedroefd" (Jes 63:9 e.v.). Iets dergelijks kan ook nu gebeuren, en leden van Christus' gemeente worden vermaand: "bedroef Gods heilige Geest niet" (Efez 4:30). Als wij met nederig geloof de laatste stuiptrekkingen van een slechte samenleving, geestelijk ziek tot op het bot, in het licht van de Bijbel bezien, dan zullen ons, evenals met Jezus het geval was, de tranen in de ogen schieten.

Ervan overtuigd dat God rechtvaardig en goed is in al Zijn wegen, kunnen wij hierover niets anders zeggen dan dat Zijn beschikkingen ondoorgrondelijk en

Zijn wegen onnaspeurlijk zijn. We doen er daarom goed aan Hem te eerbiedigen als de Rechter van de gehele aarde, Die altijd recht doet.

7. Jezus' leer over het oordeel in de eindtijd

Dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden (Matteüs 16:27)

Vanaf zijn eerste prediking in Galilea horen we de indringendheid van het beroep van Jezus op zijn volk: "Bekeer u, want het Koninkrijk van de hemelen is nabij gekomen". Hij zag hoe mooi de levensbestemming, die God de mens aanbiedt, zal zijn, wanneer "de rechtvaardigen zullen stralen als de zon in het Koninkrijk van hun Vader". Maar Hij zag ook dat de meeste mensen onverschillig tegenover zijn boodschap stonden.

Daarom richtte Hij Zich tot de enkele bereidwilligen in de grote massa: "Wie oren heeft, die hore!" Voor zulke luisteraars legde Hij uit wat de Vader van hen vroeg, en spoorde hen aan Zijn opdracht ijverig en toegewijd te volbrengen. En om een ieder die dit wilde doen te manen ernst te maken met zijn leven, sprak Hij telkens opnieuw over die vaste dag op Gods kalender, wanneer de mogelijkheid om te kiezen voorgoed voorbij zal zijn. Dan zullen zij die het evangelie gehoord hebben voor zijn rechterstoel staan, in afwachting van de bekendmaking van hun bestemming: eeuwig leven in zijn Koninkrijk of de definitieve dood. Niet alleen zijn Joodse tijdgenoten, maar allen die door hun kennis van het Evangelie in aanmerking komen.

De Rechter over allen

Geen uitspraak van Christus over zichzelf laat zo goed zien hoe uniek en verheven zijn status is, als toen Hij zei dat Hij van God de bevoegdheid had gekregen om alle mensen te beoordelen en over hun eeuwige toekomst te beslissen: "Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven, opdat allen de Zoon eren gelijk zij de Vader eren"; "En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden" (Joh 5:22 en 27).

Als Schepper van het heelal bezit God alleen de absolute macht leven te geven of te nemen. Hij is "de Richter van de gehele aarde" (Gen 18:25), "God, de Rechter over allen" (Heb 12:23). Vele uitspraken in de Schriften getuigen van Zijn autoriteit: "Ik dood en doe herleven, Ik verbrijzel en Ik genees" (Deut 32:39). "De HERE doodt en doet herleven, Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen" (1 Sam 2:6). Jezus' rechterlijke volmacht is Hem door God gedelegeerd, zoals Hij zelf verklaarde: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf ... Ik kan van Mijzelf niets doen" (Joh 5:19,30). Hij zag in zijn aanstelling tot Rechter het liefdevolle verlangen van de Vader Zijn Zoon te verheerlijken. Hij beantwoordde die toen Hij, bij zijn afscheid van zijn aardse leven, vroeg Hem deze Hem toegezegde verheerlijking te geven, zodat Hij, bij de uitoefening

van zijn taak als Rechter en Levengever, zijn Vader zou kunnen verheerlijken: "Vader, de ure is gekomen; verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U verheerlijke, gelijk U Hem macht hebt gegeven over alle vlees, om al wat U Hem gegeven hebt, eeuwig leven te schenken" (Joh 17:1,2).

Deze heerlijkheid was toen grotendeels voor mensenogen verborgen, maar bij zijn wederkomst zal die voor iedereen zichtbaar worden: "Want de Mensenzoon zal komen *in de heerlijkheid van zijn Vader*, met zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden" (Mat 16:27). Bij zijn verschijning uit de hemel, bij de voleinding van de wereld, zal Hij zijn engelen uitzenden om Hem te helpen bij het schiften en zuiveren van mensen. Geen wonder dat Jezus' volksgenoten, die veronderstelden dat dit Gods uitsluitend recht was, versteld stonden toen Hij, zonder nadere verklaring van zijn persoon, vertelde wie Hij wel of niet tot Gods Koninkrijk zou toelaten! "Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk van de hemelen binnengaan, maar wie doet de wil van mijn Vader, die in de hemelen is. Velen zullen op die dag tot Mij zeggen: Here, Here, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd en in uw naam boze geesten uitgedreven en in uw naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk zeggen: Ik heb u nooit gekend; ga weg van Mij, u werkers van de wetteloosheid" (Mat 7:21-23).

De oorsprong van Jezus' bevoegdheid

Wanneer Jezus zijn bevoegdheid Rechter over allen te zijn toeschreef aan de genadige beschikking van zijn Vader, voerde Hij voor deze aanstelling twee verklaringen aan:

In de eerste plaats komt deze eer Hem toe omdat Hij Gods Zoon is: "Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat u u verwondert. Want gelijk de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil" (Joh 5:20,21). Volgens de gebruikelijke zienswijze in Israël hoorde een zoon de gezindheid en de levenswijze van zijn vader over te nemen en zijn werk voort te zetten. Hiervan is Jezus een voorbeeld bij uitstek. Zijn kennis is even direct als die van een zoon die in het huis van zijn vader woont, waar de vader hem laat zien wat hij zelf doet.

In de tweede plaats ontleende Jezus zijn macht mensen te beoordelen, en hun vervolgens eeuwig leven te schenken of te weigeren, aan zijn menselijke oorsprong: "Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf. En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden, *omdat Hij de Mensenzoon is*" (Joh 5: 26,27). Dit is de enige plaats in de evangeliën waar het bepalende lidwoord in deze naam in de oorspronkelijke Griekse tekst ontbreekt, dus niet "*de*" (de messiaanse titel), maar: "Zoon van mensen" of "Mensenzoon". Op zichzelf beschouwd zou deze benaming kunnen betekenen dat Jezus' geschiktheid mensen te berechten uit zijn mens-zijn of zijn

eigen ervaring als mens voortvloeit. Gezien de samenhang is het echter, naar onze mening, meer waarschijnlijk dat Jezus Zich op deze wijze identificeerde met de mensenzoon in Daniëls visioen, die Zich naar Gods troon in de hemel begeeft en rechterlijke waardigheid over allen ontvangt (Daniël 7:13,14).

Een doorgaand scheidingsproces

In de prediking van Johannes de Doper, evenals in die van Jezus volgens de eerste drie evangeliën, voltrekt zich het oordeelsproces op een vastgestelde tijd: bij de voleinding van de wereld. Dit is de centrale inhoud van zijn vele waarschuwingen in dat verband. Maar voordat we dit nader bekijken, vraagt eerst een tussentijds oordeelsproces onze aandacht. Kenmerkend voor het vierde evangelie – dat eveneens spreekt over de dag van het oordeel – is de grote betekenis daarin van de periode tussen Jezus' komst en wederkomst. In zekere zin bezit een sterfelijk volgeling van Christus in deze tijd al eeuwig leven. Ook is er al lang een scheidingsproces aan de gang, voordat het eindgericht komt wanneer Christus uiteindelijk het koren van het kaf zal zuiveren: "Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft, *is al veroordeeld*, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God" (Joh 3:18).

Zo'n veroordeling van mensen was zeker niet het doel of voornemen van Jezus' komst en werk: "Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde" (Joh 3:17). Toch kunnen de gevolgen van de confrontatie met Christus onmogelijk uitblijven, en de veroordeling van velen al in dit leven is daarvan het bewijs. Jezus komt de duistere mensenwereld binnen met licht en leven. Maar dat licht heeft uiteraard, zoals Paulus redeneerde, een ontmaskerende uitwerking (Efeziërs 5:7-13). Geconfronteerd met Christus' dringende eis Hem te geloven en te gehoorzamen, laat een mens, of hij dat wil of niet, door zijn reactie daarop zien of hij tot het licht wil komen of wil terugkeren tot de duistere wereld waarin hij niet opgemerkt hoeft te worden: "Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld is gekomen en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos. Want een ieder, die kwaad bedrijft, haat het licht, en gaat niet tot het licht, opdat zijn werken niet aan de dag komen, maar wie de waarheid doet, gaat tot het licht, opdat van zijn werken blijke, dat zij in God verricht zijn" (Joh 3:19-21). Vandaar dat Jezus – die met de woorden "Ik ben niet gekomen om de wereld te oordelen, maar om de wereld te behouden" (Joh 12:47) uitdrukkelijk ontkende dat Hij gekomen was om mensen te veroordelen – ook onomwonden zei: "Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen, opdat wie niet zien, zien mogen, en wie zien, blind worden" (Joh 9:39).

Waar Hij dus ook ging, zoveel mogelijk steden en dorpen van zijn land bezoe-

kend, bracht Jezus een scheidingsproces teweeg. Het kon niet anders. En het kan ook niet anders of dit proces is de eeuwen door werkzaam geweest, en het gaat door totdat Hij komt. Want in plaats van, zoals eertijds, zijn persoonlijke officiële aankondiging, brengt nu Gods geschreven Woord overal dat zaad dat Hij zelf eens strooide: "Wie Mij verwerpt en mijn woorden niet aanneemt, heeft een, die hem oordeelt: het woord, dat Ik heb gesproken, dat zal hem oordelen op de jongste dag" (Joh 12:48).

De eerste zichtbare uitwerking van de evangelieverkondiging is onenigheid, scheiding binnen de nauwe banden van het familieleven, zoals Jezus voorzag: "Meen niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want Ik ben gekomen om tweedracht te brengen tussen een man en zijn vader en tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder; en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn" (Mat 10:34-36). En nog steeds worden waar het woord van het evangelie werkzaam is, mensen gedwongen positie te kiezen, en zodoende te beslissen of ze aan het licht of aan de duisternis willen toebehoren. Zo wordt iedere dag vóór de grote dag van de dagen in zekere zin een dag van oordeel, die meebepaalt wat er, als het pleit voorgoed beslecht is, aan het licht zal komen.

Oordeel in de eindtijd

Jezus zag het kortstondige leven van een mens als een tijd van beproeving, met de mogelijkheid van een afloop die zijn hoogste verwachting ver te boven gaat. Het tijdstip waarop dit bekend wordt, benoemde Hij op verschillende wijzen. In de reeks gelijkenissen in Matteüs 13 sprak Hij tot driemaal toe over "de voleinding van de wereld" (Mat 13:39,40,49). Vaker gebruikte Hij de uitdrukking: "de dag van het oordeel" (Mat 12:36), of "de jongste dag" (Joh 12:48), of zelfs "die dag" (Mat 7:22). In dezelfde betekenis van een door God vastgestelde tijd sprak Hij ook van "het uur dat komt" (Joh 5:28). Deze dag of dat uur komt overeen met de dag of het uur van zijn wederkomst: "Want de Mensenzoon zal komen in de heerlijkheid van zijn Vader, met zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden" (Mat 16:27); "Wanneer de Mensenzoon komt in zijn heerlijkheid en alle engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon van zijn heerlijkheid" (Mat 25:31). Zijn troon is hier nog niet de zetel van zijn wereldwijde heerschappij, maar zijn rechterstoel. De spreuk van Salomo "Een koning, op de rechterstoel gezeten, weet al met zijn ogen al het boze te schiften" (Spr 20:8) heeft hierop betrekking. Voor Jezus, evenals voor de man van hoge geboorte in zijn gelijkenis, geldt: "het geschiedde, toen hij terugkwam, nadat hij de koninklijke waardigheid gekregen had", dat Hij zijn dienstknechten om rekenschap vroeg (Luc 19:15). Zo is het ook in een andere gelijkenis: "Wie is dan de trouwe, de ver-

standige rentmeester, die de heer over zijn bedienden zal stellen om hun op tijd hun deel te geven? Zalig die slaaf, die zijn heer *bij zijn komst* zó bezig zal vinden. Waarlijk Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezit zal stellen” (Luc 12:42-44).

De populaire opvatting, die al eeuwen in het christendom de hoop op leven bepaalt, dat een mens al bij de dood naar eeuwige zaligheid of verdoemenis gaat, stemt vanzelfsprekend niet overeen met deze voorstelling van het eindoordeel. In dit verband kan, naar onze mening, het woord van Christus op vele geestelijke leiders in de kerken worden toegepast: “Zo hebt u het woord van God van kracht beroofd ter wille van uw overlevering” (Mat 15:6).

Scheiding op de dag van het oordeel

Het resultaat dat Christus door de uitoefening van zijn taak als Rechter zal bereiken, wordt heel duidelijk aangegeven in de beeldtaal van Johannes de Doper: “De wan is in zijn hand en Hij zal zijn dorsvloer geheel zuiveren en zijn graan in de schuur bijeenbrengen, maar het kaf zal Hij verbranden met onuitblusbaar vuur” (Mat 3:12). Dit scheidingsproces beeldde hij ook uit met de kernachtige uitdrukking: “die zal u dopen met de heilige Geest en met vuur” (Luc 3:16). Door Zijn profeten in Israël had de HERE beloofd dat Hij in de eindtijd Zijn kinderen Zijn Geest zou schenken. Met het oog op de tijd wanneer de Messias zou regeren in gerechtigheid, zei Jesaja: “totdat over ons uitgestort wordt de Geest uit de hoge” (Jes 32:1,15; verg. Joël 2:28-32 en Ezechiël 36:27). Hiertegenover staat maar één alternatief: dopen met het vuur, dat het mensenleven vernietigt. Deze tweeledige uitwerking van het oordeelsproces is het thema van enkele gelijkenissen in Matteüs 13.

In de akker waar de Zaaier heeft gewerkt, komen uit de ontkiemde zaden planten te voorschijn. Maar hier blijkt, helaas, veel onkruid tussen te zitten, en de eigenaar beveelt: Laat beide samen opgroeien tot de oogst. “Zoals nu het onkruid verzameld wordt en met vuur verbrand, zo zal het gaan bij de voleinding van de wereld. De Mensenzoon zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven, en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars. Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het Koninkrijk van hun Vader” (Mat 13:24-30; 36-43).

Dezelfde les ligt in de gelijkenis van het sleepnet: “Evenzo is het Koninkrijk van de hemelen gelijk aan een sleepnet, neergelaten in de zee, dat allerlei bijeenbrengt. Wanneer het vol is ... verzamelt men het goede in vaten, maar het ondeugdelijke werpt men weg. Zó zal het gaan bij de voleinding van de wereld. De engelen zullen uitgaan om de bozen uit het midden van de rechtvaardigen af te zonderen, en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geweest zijn en

het tandengeknars" (Mat 13:47-50).

Bij een latere gelegenheid gebruikte Jezus een ander beeld om zijn luisteraars deze radicale en definitieve scheiding tussen rechtvaardigen en onrechtvaardigen duidelijk te maken: "Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, en Hij zal de schapen zetten aan zijn rechterhand en de bokken aan zijn linkerhand" (Mat 25:32,33). Deze voorstelling is ontleend aan het boek van Ezechiël: "En u, mijn schapen, zo zegt de Here HERE, zie, Ik zal rechtspreken tussen het ene schaap en het andere, tussen de rammen en de bokken" (Ezech 34:17). De profeet had al eerder Gods schifting van Zijn volk in de eindtijd beschreven als een herder, die zijn eigen schapen van andere scheidt: "Ik zal u onder de herdersstaf doen doorgaan en u brengen in de band van het verbond. Ik zal de weerspannigen uit u uitschiften en hen die tegen Mij overtreden hebben" (Ezech 20:37,38).

Waarom het gericht uitblijft

Uit de krachtige taal van Johannes de Doper over Christus als de Wanner van Israël, zullen velen toen waarschijnlijk hebben opgemaakt dat de dag van het oordeel aanstaande was. Jezus' gelijkenis was bedoeld om zulke verwachtingen te ontzenuwen. Niet alleen doordat Hij herhaaldelijk verwees naar de "voleinding van de wereld", maar ook vanwege de reden die Hij aangaf voor het uitblijven van het gericht. De oogst was nog lang niet rijp. Integendeel, er waren zelfs arbeidsvelden waar het zaad eerst nog gestrooid moest worden, of, zoals Jezus met gebruik van het andere beeld van schapen eens zei: "Nog andere schapen heb Ik, die niet van deze stal zijn; ook die moet Ik leiden en zij zullen naar mijn stem horen en het zal worden één kudde, één herder" (Joh 10:16).

Hierop zal ook een andere gelijkenis in Matteüs 13 wijzen. De vergelijking tussen een klein mosterdzaadje met de grote boom waarin vogels nestelen (een beeld ontleend aan Daniël 4:10-12 van een wereldwijd koninkrijk) wijst op een langdurig groeiproces (Matteüs 13:33). Daarnaast geeft de daaropvolgende gelijkenis de krachtige uitwerking van de evangelieverkondiging aan: "Het Koninkrijk van de hemelen is gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel deed, totdat het geheel doorzuurd was" (Mat 13:33). Zonder gebruik van beeldtaal vertelde Jezus in zijn rede op de Olijfberg waarom de lange periode tussen zijn komst en wederkomst voor de aardbewoners zo belangrijk zou zijn: "En dit evangelie van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn" (Mat 24:14). Niet zonder betekenis is dat die gelijkenissen over zaad (het woord van God) en niet over predikers gaan. Het evangelie ligt in die lange tijd maar al te vaak begraven als een schat in een akker, en slechts weinigen ontdekken die – tenzij je intensief zoekt, zoals de parelkoopman in een andere gelijkenis.

Wie in aanmerking komen

Uit de gelijkenissen in Matteüs 13 kunnen we ook opmaken wie bij het scheidingsproces op de dag van het oordeel betrokken zijn. De scheiding volgt op de verkondiging van het evangelie, en zorgt voor de verwijdering van hen die daar op onwaardige wijze op hebben gereageerd. Het onkruid dat verzameld en verbrand moet worden, staat op de akker waar het goede zaad is gezaaid. Dus kan de akker niet de gehele wereld zijn, ongeacht of daar gepredikt wordt of niet, maar de akker kan hier ook niet de beperkte betekenis van de gemeente hebben. De akker komt overeen met een sleepnet in de (wereld)zee. Daarin bevindt zich slechts een deel van alle vissen in de zee, en het is juist dit deel dat gesorteerd wordt. Zo is het ook in andere gelijkenissen. De slaven van de heer des huizes zullen zich moeten verantwoorden voor wat zij hebben gedaan met de talenten die hen zijn toevertrouwd (Mat 25:19), evenals de slaven van de man van hoge geboorte, die bij zijn terugkeer moeten laten zien wat zij door hun handel met zijn kapitaal hebben gewonnen (Luc 19:15). De kennis van Gods woorden en geboden maakt een mens tegenover Hem verantwoordelijk: "Wie Mij verwerpt en mijn woorden niet aanneemt, heeft een, die hem oordeelt: *het woord, dat Ik heb gesproken*, dat zal hem oordelen op de jongste dag. Want Ik heb niet uit Mijzelf gesproken, maar de Vader, die Mij heeft gezonden, heeft zelf Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen en spreken moet. En Ik weet, dat zijn gebod eeuwig leven is" (Joh 12:48,49); "Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos" (Joh 3:19); "Indien u blind was, zou u geen zonde hebben; maar nu zegt u: Wij zien; daarom blijft uw zonde" (Joh 9:41); "Indien Ik niet gekomen was en tot hen gesproken had, zij zouden geen zonde hebben ... Indien Ik niet de werken onder hen gedaan had, die niemand anders gedaan heeft, zouden zij geen zonde hebben; maar nu hebben zij, hoewel zij ze gezien hebben, toch Mij en mijn Vader gehaat" (Joh 15:22,24). Zij die in de gelijkenis van het koninklijke bruiloftsmaal de uitnodigingen afslaan, krijgen een gemeenschappelijke straf: "En de koning werd toornig, en hij zond zijn legers uit en verdelgde die moordenaars en stak hun stad in brand" (Mat 22:7). Dit zinspeelt op Gods oordeel in de verwoesting van Jeruzalem in 70 na Chr. (verg. Daniël 9:26). Heel anders gaat het met de man die zich zonder passend kleding in de bruiloftsmaal bevindt. Zijn straf komt overeen met die welke zondaars voor Christus' rechterstoel ontvangen: "werp hem in de buitenste duisternis; daar zal het geween zijn en het tandengeknars" (Mat 22:13; verg. 8:12; 25:30).

Gods engelen zullen mensen voor Christus' rechterstoel brengen om persoonlijk verantwoording af te leggen voor wat zij met hun kennis van het evangelie en Gods wil hebben gedaan. Wat de Rechter van een mens verwacht, houdt ver-

band met diens persoonlijke levensomstandigheden en de gelegenheden die hij heeft gehad: "Van een ieder, die veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd" (Luc 12:48).

Er zijn echter mensen die niets van het evangelie hebben geweten. Mogen we dan, op grond van dit principe, niet concluderen dat van hen niets wordt verwacht? Dat zij bij hun sterven "inslapen tot een eeuwige slaap en niet ontwaken" (Jer 51:57), en vallen onder die categorie waarover Jesaja zei: "Doden herleven niet, schimmen staan niet op; daarom hebt U hen bezocht en verdelgd en alle gedachtenis aan hen uitgeroeid" (Jes 26:14)?

Tegen deze opvatting wordt vaak bezwaar gemaakt vanwege dat woord 'allen' in Jezus' verklaring: "allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan" (Joh 5:28). We hoeven alleen het gebruik van dit woord op andere plaatsen in dit evangelie na te gaan, om te zien dat, evenals in ons eigen spraakgebruik, het woord 'allen' lang niet altijd in absolute zin wordt gebruikt, als: 'alle mensen die ooit hebben geleefd'. Christus' profetie "als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken" (Joh 12:32) zegt niet dat allen die Hem aan het kruis zien tot geloof zullen komen. Allen' kan hier niet alleen de betekenis hebben van 'allen zonder uitzondering', maar ook van 'allen zonder onderscheid' – wat in Jezus' uitspraak over de opstanding zeer zinvol is: zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen, zowel wie nu naar Hem luistert als wie niet luistert; dezelfde twee categorieën als in de beeldtaal voorkomen: kaf en koren, onkruid en graan, bokken en schapen, waarbij verondersteld wordt dat zij wegens hun kennis verantwoordelijk worden gesteld voor hun gedrag.

Een gelijktijdige behandeling

Desondanks menen sommigen, op grond van een vers in het laatste Bijbelboek, dat Christus' uitnodiging van de rechtvaardigen tot zijn Koninkrijk enerzijds, en de verwerping van anderen anderzijds, niet gelijktijdig zal zijn, maar met een lange tussenperiode: "Dit is de eerste opstanding. Zalig en heilig is hij, die deel heeft aan de eerste opstanding: over hen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en van Christus zijn en zij zullen met Hem als koningen heersen, die duizend jaren" (Op 20:6). Pas daarna, wordt dan gezegd, worden de onrechtvaardigen uit de doden opgewekt om berecht te worden.

Of deze uitleg in het kader van Johannes' reeks visioenen de meest aannemelijke is, bekijken we op de laatste pagina van dit tijdschrift. Wanneer wij nu alles wat in de evangeliën over deze zaak wordt gezegd bezien, kan er naar onze mening geen twijfel over bestaan dat zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen gelijktijdig voor Christus' rechterstoel zullen staan. Jezus sprak niet over twee aparte uren waarin mensen opgewekt zullen worden, maar zei wél: "de ure komt, dat

allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel [d.w.z. veroordeling]" (Joh 5:28,29). Het scheidingsproces waarover zo vaak wordt gesproken, en dat zo vaak wordt afgebeeld, is alleen mogelijk als beide categorieën aanwezig zijn: rechtvaardigen en onrechtvaardigen, koren en kaf, graan en onkruid, deugdelijke en ondeugdelijke vissen, schapen en bokken. Terwijl deze laatsten aan de linkerhand van de Koning staan, zijn de schapen aan zijn rechterhand neergezet. Zij die van Christus' Koninkrijk buitengesloten worden, lijden onder spijt en wroeging anderen te zien binnengaan: "Daar zal het geweest zijn en het tandengeknars, wanneer u Abraham en Izak en Jakob zult *zien* en al de profeten in het Koninkrijk van God, maar uzelf buitengeworpen" (Luc 13:28). Weliswaar gebruikte Jezus eens de uitdrukking "de opstanding van de rechtvaardigen", maar dit bewijst helemaal niet dat er op een later tijdstip een aparte opstanding voor onrechtvaardigen zou zijn. Het zou zeker merkwaardig zijn als Jezus, die op deze plaats alleen maar over beloning sprak, gezegd had: 'het zal u terugbetaald worden bij de opstanding van de rechtvaardigen en onrechtvaardigen' (zie Luc 14:14). Waar de gedachtegang zo'n uitdrukking toelaat wordt deze wél gebruikt: "terwijl ik van God hoop, gelijk ook dezen zelf het verwachten, dat er een opstanding van rechtvaardigen en onrechtvaardigen zal zijn" (Hand 24:15).

Weliswaar bevindt de heer des huizes zich met zijn vrienden veilig in het huis vóóordat anderen op de gesloten deur kloppen om binnengelaten te worden (Lucas 13:23-30), maar ze zijn wél aanwezig om van buitenaf de vreugde te zien die anderen wordt geschonken. Hoe voorzichtig wij moeten zijn met de conclusies die wij uit deze gelijkenis menen te mogen trekken, blijkt al uit de woorden van de Maaier: "Haal *eerst* het onkruid bijeen en bind het in bossen om het te verbranden, maar breng het koren bijeen in mijn schuur" (Mat 13:30).

Rekenschap afleggen

Jezus zei dat we op de dag van het oordeel 'rekenschap' moeten afleggen (Matteüs 12:36), wat op sommige plaatsen met 'verantwoording afleggen' wordt vertaald (Lucas 16:2; Handelingen 19:40). Zelfs tijdens zijn aardse leven wist Jezus "wat in de mens was" (Joh 2:25). Een vermogen dat de Farizeeër Simon deed schrikken, toen Jezus zijn onwaardige gedachten blootlegde (Lucas 7:36-50). Jezus' beoordeling van mensen in de eindtijd zal zeker niet afhankelijk zijn van een of ander verslag!

Maar waar gaat deze beoordeling eigenlijk om? Ezechiël leert ons, dat wanneer de goddeloze zich bekeert zijn vroegere overtredingen niet meer meegeteld worden, en evenmin de rechtvaardige daden van de mens die zich later afkeert

en onrecht doet (Ezechiël 18:21-28). Micha verzekerde dat de zonden die de HERE vergeeft in de diepte van de zee worden geworpen, om nooit meer, mogen we aannemen, aan het licht te worden gebracht (Micha 7:19). Wie onder allen die voor Christus' rechterstoel zullen staan zal geen vergiffenis nodig hebben? Maar als de zonden worden vergeven, waarin ligt dan de grond voor verwerping?

Wat Christus van de zijnen verwacht, wordt in gelijkenissen als die van de talenten en ponden gezien als een geestelijk tegoed, en in andere als vruchtbaarheid. Dit laatste woord heeft een vrij ruime betekenis voor zowel wat een mens *is* als wat hij *doet*; in wezen zijn ze niet van elkaar te scheiden. De zichtbare vruchten komen voort uit de innerlijke gemeenschap met de hemelse Vader en Zijn Zoon: "Evenals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, als zij niet aan de wijnstok blijft, zo ook u niet, indien u in Mij niet blijft. Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt u niets doen. Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen als de rank en is verdord" (Joh 15:4-6). Het bruiloftskleed in de gelijkenis van het koninklijke bruiloftsmaal wijst, naar onze mening, niet op slechts één punt in het christelijk leven. Geloof, doop, vertrouwen, vergiffenis, hoop, liefde, zijn alle even onontbeerlijk in de levenswandel van Gods kinderen. De man zonder bruiloftskleed had niet de moeite genomen de hem aangeboden mogelijkheid te gebruiken om op passende wijze de koningszaal binnen te gaan, evenals er velen zijn die zich niet of onvoldoende voorbereiden om hun Heiland te ontmoeten.

Op één plaats sprak Jezus over het doen van Gods wil, op een andere van de woorden die men spreekt. Wat iemand doet of geeft voor één van Christus' discipelen, neemt een bijzondere plaats in: "En wie één van deze kleinen, *omdat hij een discipel is*, ook maar een beker koud water te drinken geeft, voorwaar, Ik zeg u, zijn loon zal hem geenszins ontgaan" (Mat 10:42). Dit wordt breedvoerig geleerd in de beeldrijke beschrijving van de scheiding van schapen en bokken (Matteüs 25:31-46). Eén van Jezus' kleinste discipelen wordt hier beschreven als "één van deze mijn minste broeders" (vzn 40,45). De taal die de goede daden van de rechtvaardigen beschrijft, is voor een deel ontleend aan Jesaja 58:7; en wanneer we deze woorden lezen in het licht van Jezus' eigen voorbeeld, kunnen wij inzien dat die taal geenszins beperkt is tot haar letterlijke betekenis.

De beloning

Om ons aan te sporen ernstig rekening te houden met de enige zekerheid in ons toekomstig leven, dat wij voor zijn rechterstoel zullen staan, sprak Jezus telkens weer, en op velerlei wijze, over wat de rechtvaardigen door Gods goedheid geschonken zal worden. De belofte van 'leven' vulde Hij soms aan met het beeld van de vreugde van een feest (Matteüs 25:21), maar ook van de gelegenheid de

Here in de toekomst te dienen met verantwoordelijke taken: "over veel zal Ik u stellen"; "heb gezag over tien ... vijf steden" (Luc 19:17,19).

In verband hiermee komt de term 'richten' voor in zijn Oudtestamentische betekenis van rechtvaardig bestuur in Gods Koninkrijk. Dit gebruik komt in een aanhaling uit Jesaja van Christus' heerschappij op aarde voor (Matteüs 12:18,20), maar ook in Christus' belofte aan zijn apostelen: "u, die Mij gevolgd bent, zult in de wedergeboorte, wanneer de Mensenzoon op de troon van zijn heerlijkheid zal zitten, ook op twaalf tronen zitten om de twaalf stammen van Israël te richten" (Mat 19:28). De bevoegdheid gericht te houden in de zin van eeuwig leven schenken of weigeren, is het unieke vermogen van Christus, dat de Vader Hem toevertrouwd heeft. Jezus' belofte komt overeen met die in Jesaja 32:1, waar gezegd wordt dat er met de Koning die in gerechtigheid zal regeren vorsten zullen zijn die naar het recht zullen heersen.

De veroordeling

Eigenlijk wordt er meer gezegd over de verwerping van de onrechtvaardigen dan over de beloning van rechtvaardigen. De vaste uitdrukking "geween en tandengeknars" (Mat 8:12 en vijf andere plaatsen in dit evangelie) geeft het verdriet en berouw aan van mensen die voor het eerst beseffen wat hun wordt ontzegd.

Uit Christus' beeldtaal over de buitenste duisternis, foltering, slagen e.d., mogen we niet afleiden dat de onrechtvaardigen overgeleverd zullen worden aan een langdurige pijniging. Als God zegt: "Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze?" (Ezech 18:23), zal Hij zeker geen behagen hebben in het pijnigen van zondaars, laat staan eeuwig. Wat het meest voorkomt in de veelvuldige beeldtaal is vuur, dat spreekt van vernietiging. Al gebruikte Jezus de uitdrukking "de tweede dood" niet, dit is wel de strekking van zijn woorden: "Wees niet bevreesd voor hen, die wèl het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; wees veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel" (Mat 10:28).

In deze uitspraak valt de nadruk op het contrast tussen het beperkte vermogen van mensen en de absolute macht van God. Een mens kan een einde maken aan het tijdelijke bestaan van een ander – 'doden' – maar meer kan hij niet tegen hem doen; aan leven na zijn opstanding kan hij niet komen. God heeft de macht een mens weer tot leven te brengen, eindeloos leven in het Koninkrijk van Zijn Zoon geven, maar ook iemand te straffen met een definitieve, eeuwigdurende dood – 'verderven', vernietigen.

Op grond van de woorden: "En alle volken zullen vóór Hem verzameld worden", wordt soms gezegd dat dit een oordeel is over volken als zodanig, een opvatting die, naar onze mening, onhoudbaar is. Want rechtvaardige volken bestaan niet,

en wat de rechtvaardigen hebben gedaan, kunnen alleen individuen doen, in hun zorg voor Jezus' minste broeders. Eveneens komt de beloning overeen met wat op andere plaatsen wordt gezegd met betrekking tot individuen.

Gehenna

Hierin ligt de betekenis van Jezus' gebruik van de naam *Gehenna* – het woord in onze Bijbel vertaald met 'hel'. In het Oude Testament is dit het *Hinnomdal*, het dal ten zuidwesten en zuiden van Jeruzalem, waar koningen als Achaz en Manasse afgoderij pleegden, en dat koning Josia verontreinigde om daar een einde aan te maken.

De traditie die vertelt dat het dal in latere tijden gebruikt werd voor het verbranden van afval, is waarschijnlijk juist, en dat de plaats daarom het symbool is geworden voor het verderven, de vernietiging, van een mens. Nog belangrijker is het vaak voorkomende gebruik in het Oude Testament van vuur als symbool voor vernietiging van mensen: "Want de HERE is een verterend vuur", zei Mozes (Deut 4:24). Als gevolg van Gods vonnis over het Romeinse Rijk werd het dier dat dit symboliseerde, "vernietigd en prijsgegeven aan de brand van het vuur" (Dan 7:11). *Gehenna* waarschuwt een mens dat hij, als hij door Christus als Rechter verworpen wordt, overgeleverd wordt aan de eeuwige dood, de definitieve vernietiging.

8. De grote ontmoeting

Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden. (2 Korintiërs 5:10)

Het leven van een mens is kort, en in de loop daarvan wordt de vele mogelijkheden daarin lang niet volledig verwezenlijkt. Ziekte, teleurstelling, verdriet, maar vooral een voortdurend – want onbevredigd – zoeken van eigenbelang, frustriert de gelukkige ontplooiing van iemands bestaan. In deze droevige situatie brengt het evangelie van Christus een wonderlijke mogelijkheid. Dankzij de openbaring van de levende God en Zijn heilsplan, kan een gelovige nu al in vriendschap met Hem leren leven, in het vooruitzicht van Zijn komende Koninkrijk, en zich voorbereiden op dat nieuwe en volmaakte bestaan dat hem daarin wordt aangeboden.

In dit hoopgevend panorama, dat zich voor de Bijbellezer ontvouwt, neemt de dag van het oordeel een bijzondere plaats in. Deze dag brengt voor allen die op die tijd waardig bevonden worden, de vurig verlangde verlossing uit het huidige vernederde lichaam, de ervaring van nieuw leven in een onsterfelijk en verheerlijkt lichaam, en de openlijke omgang met Christus en zijn engelen. Het uitzicht hierop spoort de gelovige pelgrim aan zich te wijden aan het bereiken van zijn levensbestemming, wetende dat deze dag de beslissende gelegenheid is waarop zijn proeftijd aan het nauwkeurige onderzoek van zijn Rechter wordt onderworpen – met alle eeuwigdurende gevolgen daarvan.

Zoals we zouden verwachten, stelden de apostelen in hun brieven hun medegelovigen de dag van de grote ontmoeting dan ook steeds weer voor ogen.

Mensen met en zonder Gods wet

In zijn brief aan de Romeinen verdeelde Paulus de gehele mensheid in twee categorieën: "Want allen, die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan; en allen, die onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden; want niet de hoorders van de wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders van de wet zullen gerechtvaardigd worden ... ten dage, dat God het in de mensen verborgene oordeelt volgens mijn evangelie, door Christus Jezus" (Rom 2:12,13,16).

Het grote verschil tussen deze twee soorten mensen ligt in de kennis van Gods wet. Deze term heeft bij Paulus verscheidene betekenissen, zoals de Wet van Mozes, het gehele Oude Testament, norm, regel, enz. Naar de samenhang te oordelen moet 'wet' hier de ruime betekenis hebben van Gods wil in algemene zin. De uitdrukking "zonder wet" verwijst vooral naar de uitgestrekte niet-Joodse wereld (de heidenwereld), met haar totale onwetendheid van de wil en de wegen

van God. In een betoog voor een heidens publiek zei Paulus eens: "Hij heeft ten tijde van de geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan" (Hand 14:16). Voor luisteraars in Athene sprak hij hierover als "de tijden van de onwetendheid" (Hand 17:30), en in een brief aan een gemeente in de belangrijke Griekse stad Efeze noemde hij heidenen mensen die "in de ijdelheid van hun denken wandelen, verduisterd in hun verstand, vervreemd van het leven van God om de onwetendheid, die in hen heerst" (Efez 4:17,18). Hij karakteriseerde zulke mensen als 'dood', al geestelijk dood omdat zij geen levende relatie hebben met God, en daarom bij hun sterven de eeuwige dood ingaan. Zonder Christus, en uitgesloten van Gods heilsbeloften, zijn zulke mensen "zonder hoop en zonder God in de wereld" (Efez 2:1-3,12). De term "verloren gaan", die Paulus hier in de Romeinenbrief gebruikte, betekent in het Nieuwe Testament meestal "verdelgd worden", "te gronde gaan", "vergaan". Er wordt, bijvoorbeeld, mee aangegeven wat Herodes met het kind Jezus probeerde te doen, wat er gebeurde met de tijdgenoten van Noach, het verdwijnen van de schoonheid van de bloem. Met deze uitspraak over het definitieve einde van mensen die zonder kennis van Gods wil hebben geleefd, gaf Paulus aan wat een psalmist in Israël eens verklaarde: "De mens, die met al zijn praal geen inzicht heeft, is gelijk aan de beesten, die vergaan" (Ps 49:21).

Daartegenover stelde Paulus de andere categorie mensen: zij die wèl kennis van God bezitten, en daarom door God geoordeeld zullen worden. Na zijn aanklacht tegen de heidenen, in het voorgaande hoofdstuk, had hij hier vooral de Joden op het oog, die zo prat gingen op hun bezit van Gods Wet – alsof dit op zichzelf hun behoudenis waarborgde. Hij beschreef hun zelfverzekerde houding in de daaropvolgende verzen als volgt: "Indien u u dan Jood laat noemen, steunt op de wet, u beroemt op God, zijn wil kent, weet te onderscheiden waar het op aankomt, daar u onderricht in de wet geniet, en u overtuigd houdt, dat u een leidsman van blinden bent, een licht voor hen, die in duisternis zijn, een opvoeder van onverstandigen en een leermeester van onmondigen, daar u in de wet de belichaming van de kennis en van de waarheid bezit" (Rom 2:17-20).

Zulke mensen zijn het die, of zij nu Joden met de Wet van Mozes zijn, of christenen met de beide Testamenten in hun bezit, vanwege hun kennis verantwoordelijk worden gesteld voor hun gedrag. Daarom komt er een dag wanneer zij voor Christus als Rechter moeten staan.

Deze tweede categorie mensen, die kennis van Gods wil hebben, is dus ook in tweeën te verdelen; en nergens wordt het onderlinge contrast zo duidelijk als in de beschrijving van hun eindbestemming: "hun, die, in het goedgevoelen volhardende, heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken, [wacht] het eeuwige leven; maar hun, die zichzelf zoeken, van de waarheid ongehoorzaam zijn en van de

ongerechtigheid gehoorzaam zijn, wacht toorn en gramschap" (Rom 2:7,8). Dit is datzelfde radicale onderscheid dat wij op de bladzijden van de vier evangeliën tegenkomen tussen kaf en graan, onkruid en koren, slechte en goede vissen, bokken en schapen van de Herder.

De ware gedaante van discipelen wordt zichtbaar

Op enkele plaatsen in zijn brieven stelde Paulus het laatste oordeel voor als een dag van onthulling. Ieder mens is tot op zekere hoogte voor anderen onbekend. Evenals de gemeente in Sardes kan een christen bij anderen in aanzien zijn, maar van binnen dood. Bij God is dit anders: "geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloot voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen" (Heb 4:13). Daarom zegt de HERE (en na zijn verhoging sprak Christus op vergelijkbare wijze): "Ik, de HERE, doorgrond het hart en toets de nieren, en dat, om aan een ieder te geven naar zijn wegen, naar de vrucht van zijn daden" (Jer 17:10; Op 2:23).

De verborgenheid van wat een mens in wezen is, houdt op de dag van het oordeel op, want Christus brengt het innerlijke aan het licht: "Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus *openbaar* worden, opdat een ieder wegdrage wat hij in zijn lichaam verricht heeft, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad" (2 Kor 5:10). Wie vóór Hem staat wordt a.h.w. binnenstebuiten gekeerd, "in ... ware gedaante bekend worden" (vert. Prof. Brouwer) – dus zonder dat kled van fatsoen dat een mens gewoonlijk draagt. Paulus zette deze gedachte in het volgende vers voort, en gebruikte daarbij nog twee keer dit woord 'openbaar': "Daar wij dan weten, hoezeer de Here te vrezen is, trachten wij de mensen te overtuigen; voor God echter is ons bedoelen openbaar en, naar ik hoop, is het ook in uw geweten openbaar" (vs. 11). Zijn eigen hart lag open voor God, en hij vertrouwde erop dat zijn oprechtheid voor zijn medegelovigen in Korinte, waar hij het evangelie had gebracht, duidelijk zou worden. Maar, zoals hij deze gemeente in zijn eerste brief had geschreven, "de dag zal het doen blijken" (1 Kor 3:13). Dan zal hij, ontdaan van welke dekmantel dan ook, tentoongesteld worden voor de ogen van Christus, de menigte engelen die zijn troon zullen omringen, en mensen. Nooit zal een volgeling van Christus duidelijker inzien waarom hij nooit op zichzelf had moeten vertrouwen, en hoe groot Gods genade is waardoor hij desondanks wordt gerechtvaardigd, dan op die dag waarop hij geheel en al in het felle licht van het oordeel komt te staan.

Doordat hij zelf een Farizeeër was geweest, zal Paulus maar al te goed de huichelarij hebben opgemerkt die Jezus zo scherp aan de kaak had gesteld. Dit is ongetwijfeld de reden waarom hij in zijn tegen de Joden gerichte waarschuwing sprak over de dag "dat God het in de mensen *verborgene* oordeelt" (Rom 2:16). Zelfs

een goed geweten is geen enkel bewijs dat een mens God welgevallig is. In zijn eerste brief aan de gemeente in Korinte beschreef hij zichzelf als een dienaar van Christus, van wie betrouwbaarheid verwacht mocht worden. Of zijn broeders hem zo beschouwden, of dat Paulus zelf meende dat hij zo was, doet er niet toe, "Want ik ben mij van niets bewust, maar daardoor ben ik niet gerechtvaardigd. Hij, die mij beoordeelt is de Here. Daarom, vel geen oordeel vóór de tijd, dat de Here komt, die ook hetgeen in de duisternis verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen van de harten openbaar maken. En dan zal aan elk zijn lof geworden van God" (1 Kor 4:1-5). Christus' verschijning uit de hemel brengt tevens de openbaring van wat zijn discipelen eigenlijk in hun innerlijke bestaan zijn. Een vooruitzicht dat een christen zou moeten aansporen nu met Hem te leven: "En nu, kinderkens", schreef de apostel Johannes, "blijf in Hem, opdat wij, als Hij zal geopenbaard worden, vrijmoedigheid hebben en voor Hem niet beschaamd staan bij zijn komst" (1 Joh 2:28).

De Rechter is Christus

Jezus' verklaring, dat de Vader Hem macht heeft gegeven gericht te houden (Johannes 5:20-29) ligt achter Petrus' uitspraak in het huis van Cornelius: "Hij is het, die *door God is aangesteld* tot rechter over levenden en doden" (Hand 10:42). Wat in de ene passage "de rechterstoel van God" genoemd wordt, kan daarom ook als "de rechterstoel van Christus" beschreven worden. "God zal het in de mensen verborgene oordelen door Jezus Christus", zei Paulus, en ook: "God heeft een dag bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een man, die Hij aangewezen heeft" (Rom 2:16; Hand 17:31).

Deze erkenning van Christus' volmacht als Rechter heeft praktische gevolgen voor de omgang met medegelovigen. Zelfs in de gemeenten in de tijd van de apostelen wilden sommige leden anderen geboden en verboden opleggen. De gelovigen in Rome waren verdeeld over kwesties van voedsel en het houden van bepaalde dagen. In zulke zaken, raadde Paulus aan, moet iedereen een eigen beslissing nemen, want een ieder draagt zijn eigen persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover de Here: "Want hiertoe is Christus gestorven en levend geworden, opdat Hij èn over doden èn over levenden heerschappij voeren zou. U echter, wat oordeelt u uw broeder? Of ook u, wat minacht u uw broeder? Want wij zullen allen gesteld worden voor de rechterstoel van God ... Zo zal dan een ieder van ons voor zichzelf rekenschap geven aan God" (Rom 14: 9-12). Niemand mag echter in deze vrijheid anderen tot last zijn of in verleiding brengen iets tegen zijn geweten in te doen.

Rekenschap afleggen

In een slotvermaan aan de lezers hun voorgangers te gehoorzamen, geeft de

brief aan de Hebreëën als reden: “want zij zijn het, die waken over uw zielen, daar zij rekenschap moeten afleggen” (Heb 13: 17). Als plaatselijke herders onder “de grote herder van de schapen” (vs. 20), zijn ze verantwoordelijk voor het welzijn van de kudde, en zullen zij zich op de dag van het oordeel moeten verantwoorden voor de wijze waarop zij hun taak hebben uitgevoerd.

Op andere plaatsen wordt Christus’ discipel persoonlijk verantwoordelijk gesteld. Paulus’ laatste woorden tot Timoteüs zijn hier een indrukwekkend voorbeeld van. De apostel beseft dat het einde van zijn aardse leven naderde, en hij zag uit naar Christus’ verschijning, en de krans van de rechtvaardigheid die hij “op die dag” hoopte te ontvangen (2 Tim 4:7,8). Om Timoteüs te doordringen van de grote ernst van zijn taak in de gemeente, stelde hij hem als het ware nu al in de ontzagwekkende tegenwoordigheid van Christus als Rechter: “Ik betuig u nadrukkelijk voor God en Christus Jezus, die levenden en doden zal oordelen, met beroep zowel op zijn verschijning als op zijn koningschap” (2 Tim 4: 1).

Behoudenis door geloof of werken?

Nergens wordt de onmisbaarheid van ‘goede werken’ op de dag van het oordeel zo sterk benadrukt als in de brief aan de Romeinen – die de meest uitvoerige uiteenzetting geeft van de rechtvaardiging door geloof. Paulus wees daarbij op het kardinale principe “God zal een ieder vergelden naar zijn werken” (Ps 62:13; Rom 2:6), dat op vele plaatsen in de Schrift voorkomt: “Want niet de hoorders van de wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders van de wet zullen gerechtvaardigd worden” (Rom 2:13); “maar heerlijkheid, eer en vrede over ieder, die het goede werkt” (vs. 10).

Des te opmerkelijker is het dan, dat Paulus in de loop van zijn uitleg de ontoereikendheid van goede werken vaststelde: “Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid” (Rom 4:4,5).

In deze tweezijdige voorstelling van de wijze waarop een mens behoudenis ontvangt, ligt echter geen tegenstrijdigheid. Een levende relatie tussen een mens en de HERE is alleen mogelijk wanneer Hij de zonden, die verstoring van die relatie veroorzaken, vergeeft; en dit kan alleen wanneer een mens op Hem vertrouwt.

Zo’n vriendschap zal stellig haar vruchten afwerpen, als geloof zich inspant en door liefde wegen zoekt zich te bewijzen. Terwijl ieder werk dat als menselijke prestatie wordt gemotiveerd en uitgevoerd, meer getuigt van het ijdele streven naar zelfgenoegzaamheid – want “wat hebt u, dat u niet ontvangen hebt?” – zal uit de innerlijke gemeenschap met Christus een levenswijze voortkomen die een rijke getuigenis is van haar oorsprong.

9. De komende toorn

Jezus, die ons verlost van de komende toorn. (1 Tessalonicenzen 1:10)

De uitdrukking “de toorn van God”, of “de komende toorn”, komt ook in het Nieuwe Testament menigmaal voor, echter niet met betrekking tot Gods wezen maar over een bepaald voorwerp, zoals Israël, de in zonde verzonken wereld, Babel of de rebellerende volken in de eindtijd.

De openbaring van Gods toorn in oordeel is geen onafwendbaar lot, maar een vooruitzicht dat mensen had moeten aansporen de mogelijkheid van verzoening en vrede te benutten, terwijl de gelegenheid er is.

Vijandschap met God

In Paulus' brief aan de Romeinen vinden we een systematische en uitvoerige uiteenzetting van Gods heilswerk in Christus. Paulus stelde daarin het evangelie dat hij overal verkondigde voor als een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft, en gaf vervolgens de oorzaak van deze reddende werking aan: “Want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard” (Rom 1:16,17).

In directe en opzienbarende tegenstelling daarmee sprak Paulus in het volgende vers van een heel andere openbaring. Niet van Gods verlossende kracht, maar van Zijn toorn die verderf brengt: “Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen” (vs. 18).

De bedoeling van Paulus' hierop volgende aanklacht is kennelijk eerst te laten zien hoe wanhopig de situatie is waarin de mens zich bevindt, en hoe dringend daarom de noodzaak van verlossing die het evangelie biedt. In eerste instantie richtte Paulus zich tegen de grote heidenwereld, met al haar gruwelijke praktijken (1:18-32). Daarna wendde hij zich tot zijn eigen volksgenoten, die in de valse veronderstelling leefden dat zij, als leden van Gods verbondsvolk en bezitters van Zijn Wet, gevrijwaard waren van de werking van Gods toorn, die zij onder de heidenen meenden te zien.

Het woord ‘toorn’ wekt onvermijdelijk de gedachte op aan een onberekenbare, emotionele woede. In het volgende hoofdstuk waarschuwde Paulus weliswaar voor de “toorn en *gramschap*” die over ongehoorzame mensen zullen komen (2:8), maar we mogen Gods toorn niet verkleinen tot een abstract principe in een proces van ‘oorzaak en gevolg in een aan morele wetten gebonden universum’, zoals wel eens wordt gezegd. Uit Gods toorn valt niet alleen op te maken wat Hij doet, maar ook wat Hij in wezen *is*. Toch blijkt, wanneer wij alle uitspraken van de apostelen hierover erbij betrekken, dat zij meestal de *werking* van Gods toorn in gedachten hebben. Gods toorn is gewoonlijk òf Zijn constante,

consequente houding tegenover zondaars, òf de concrete uitwerking daarvan. De heilsgeschiedenis toont veel voorbeelden van dit laatste, terwijl de verhouding tussen God en mensen er een is van vervreemding en vijandschap, passief of actief: "Daarom dat de gezindheid van het vlees vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de wet van God; trouwens, het kan dat ook niet; zij, die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen" (8:7,8).

Paulus herinnerde de gelovigen in Kolosse aan de toestand waarin ze vroeger hadden geleefd: "Ook u, die eertijds vervreemd en vijandig gezind was blijkens uw boze werken, heeft Hij thans weer verzoend" (Kol 1:21). Hij betrok zichzelf bij zo'n vroegere doodssituatie: "Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft" (Rom 5:10). "Weet u niet", vroeg Jakobus, "dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, wordt metterdaad een vijand van God" (Jac 4:4). Door hun verwerping van Christus zijn ook de Joden in vijandschap geraakt: "Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden omwille van de vaders" (Rom 11:28). 'Vijandschap' beschrijft de wederkerige verhouding tussen de levende en rechtvaardige God en zondaars.

De werking van Gods toorn in de wereld

De eerste en voortdurende uitwerking van Gods toorn ligt in Zijn vonnis over de eerste mensen in de hof: "in het zweet van uw aangezicht zult u brood eten, totdat u tot de aardbodem weerkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent u en tot stof zult u weerkeren" (Gen 3:19). De schrijver van Psalm 90 zinspeelde hier in zijn bede op: "U doet de sterveling terugkeren tot stof, en zegt: Keer terug, u mensenkinderen" (vs. 3), en voegde er in direct verband hiermee aan toe: "Want wij vergaan door uw toorn, door uw grimmigheid worden wij verdeldg ... Wie kent de sterkte van uw toorn, en uw verbolgenheid, naardat U te vrezen bent?" (vzn 7,11). Op dezelfde wijze zag Paulus in de doodstoestand van mensen het bewijs dat zij "van nature, evenzeer als de overigen, kinderen van de toorn" zijn. (Efez 2:3).

Dit allereerste voorbeeld in de Schrift geeft een goede illustratie van de Bijbelse betekenis van Gods toorn. De dood van ieder mens is een straf: één daad van overtreding leidt tot veroordeling van alle mensen, omdat zij allen zondigen (Romeinen 5:18) – wat niet alleen laat zien wat God doet, maar ook wat Hij is: de rechtvaardige Schepper, Wiens gerechtigheid onschendbaar is, zodat "de ziel die zondigt, die zal sterven" (Ezech 18:4). Maar het is niet zo dat iemands sterven wordt veroorzaakt door een opwelling, als het ware, van goddelijke emoties. Zijn toorn is enerzijds geen abstracte, onpersoonlijke natuurwet, maar an-

derzijds ook geen gemoedsaandoening.

Specifieke gevallen van de werking van Gods toorn komen we in de gehele Bijbel tegen. De zondvloed is er een groot en zeer treurig voorbeeld van, en tegelijkertijd een waarschuwing voor het grote gericht in de eindtijd, "de dag van het oordeel en de ondergang van de goddeloze mensen" (2 Pet 3:7). Evenzo zag Mozes in de verwoesting van Sodom en Gomorra en haar zustersteden een waarschuwing voor wat Israël kon overkomen: "die de HERE in zijn toorn en grimmigheid onderstboven gekeerd heeft" (Deut 29:23). De zonden die in die steden waren bedreven, komen voor in Paulus' karakterisering van de heidenwereld in Romeinen 1, naar aanleiding waarvan hij over de openbaring van Gods toorn sprak. De profetische boeken leveren tal van andere voorbeelden van de uitstorting van Gods toorn over de volken rondom Israël.

De werking van Gods toorn in Israël

Veel Joden in de tijd van Christus en zijn apostelen verwachtten de uitstorting van Gods toorn over de heidenwereld, en zouden dus instemmend knikken bij het lezen van Paulus' scherpe kritiek. Voor zichzelf echter verwachtten zij de uitstorting van Zijn Geest over Zijn uitverkoren volk. Bij de voortzetting van zijn uiteenzetting in de Romeinenbrief, stelde Paulus deze zelfverzekerde en afkeurende zelfgenoegzaamheid aan de kaak, door ook hen te beschuldigen van grove zonden. Verre van dat zij gespaard zouden worden voor Gods straffend gericht, zag de profeet Amos in Israël's bevoorrechte positie nog een extra reden voor strenge discipline: "U alleen heb Ik gekend uit alle geslachten van het aardrijk: *daarom* zal Ik al uw ongerechtigheden aan u bezoeken" (Amos 3:2). Paulus zei hetzelfde: "Verdrukking en benauwdheid zal komen over ieder levend mens, die het kwaad bewerkt, *eerst de Jood* en ook de Griek" (Rom 2:9). Hij sloot dit gedeelte van zijn betoog af met de constatering: "opdat de gehele wereld strafwaardig worde voor God", "allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God" (3:19,23). Derven is in de grondtekst eigenlijk 'lopen mis'.

De Here Jezus had het onheil voorgezegd, dat over de Joden zou komen met de verwoesting van Jeruzalem en hun langdurige verstrooiing tot in de eindtijd: "Want er zal grote nood zijn over het land en toorn over dit volk, en zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en als gevangenen weggevoerd worden onder alle heidenen, en Jeruzalem zal door heidenen vertrapt worden, totdat de tijden van de heidenen zullen vervuld zijn" (Luc 21:23,24). Met dit oordeel in het vooruitzicht merkte Paulus op: "Zo maken ze in ieder opzicht de maat van hun zonden vol; dan komt de toorn over hen tot het einde toe" (1 Tes 2:16, vert. P. Canisius).

Paulus gebruikte hier het beeld van een beker die tot de rand gevuld is, dat zijn

oorsprong heeft in het gebaar van een gastheer die een volle beker wijn aanreikt aan zijn gast. De beker van de HERE bevat goede dingen: "mijn beker vloeit over", zei David (Ps 23:5), maar evengoed straf: "Want in de hand van de HERE is een beker en de wijn bruist daarin, overvloedig gemengd; Hij schenkt daaruit tot de droesem toe, alle goddelozen op aarde moeten hem slorpemde drinken" (Ps 75:9).

Pas wanneer de maat van de zonde helemaal vol is komt Gods oordeel, al duurt dit soms zelfs eeuwen: "Het vierde geslacht echter zal hierheen terugkeren", zei God tegen Abraham, toen Hij beloofde dat zijn nageslacht het land Kanaän in bezit zou nemen, "want eerder is de maat van de ongerechtigheid van de Amorieten niet vol" (Gen 15:16).

Pas na de eeuwenlange verwerping van Gods boodschappers – de profeten, Johannes de Doper, Gods Zoon en de apostelen – raakte de beker van Israëls boosheid vol tot aan de rand. Paulus zag Gods straf als het gevolg van deze verwerping: "die zelfs de Here Jezus en de profeten gedood en ons tot het uiterste vervolgd hebben" (1 Tes 2:15). Juist in ditzelfde verband had ook Jezus over de maat van de boosheid van zijn volk gesproken: "U getuigt dus van uzelf, dat u zonen bent van de moordenaars van de profeten. Maak ook u de maat van uw vadersen vol!" (Mat 23:31,32). De uitdrukking gaat echter terug op het boek Daniël, waar de verwoesting van het heiligdom in Jeruzalem zou komen "als de boosdoeners de maat hebben volgemaakt" (Dan 8:23; 9:26; verg. Mat 22:7).

De komende toorn

Waar de apostelen in hun brieven aan hun medegelovigen over Gods toorn schreven, richtten ze daarbij gewoonlijk de aandacht op de toorn die zal komen op de grote dag van het oordeel. Paulus prees de leden van de jonge gemeente in Tessalonika, omdat zij zich tot God bekeerd hadden en wachtten op de verschijning van Christus uit de hemel, "die Hij uit de doden opgewekt heeft, Jezus, die ons verlost van de komende toorn" (1 Tes 1:10). Hij waarschuwde ongelovigen voor de ernstige situatie waarin zij bij Christus' komst zullen terecht komen: "u hoopt u toorn op tegen de dag van de toorn en van de openbaring van Gods rechtvaardig oordeel" (Rom 2:5). In zijn brief aan de Kolossenzen noemde hij onreine praktijken van de heidenen, "om welke dingen de toorn van God komt" (Kol 3:5). Het gebruik van het bepalende lidwoord hierbij – "de toorn" – wijst op een specifieke uitstorting: "Veel meer zullen wij ... door Hem behouden worden van de toorn" (Rom 5:9); "want door zulke dingen komt de toorn van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid" (Efez 5:6).

10. Waarschuwingen voor de christen

*Want het is nu de tijd,
dat het oordeel begint bij het huis Gods. (1 Petrus 4:17)*

Wie door de Bijbelse weg van geloof en de doop als volwassene, door Gods genade verbonden is met Christus Jezus, de Heiland, heeft veel goede redenen om heel dankbaar te zijn. Lang niet de minste reden is dat hij een wereld ontvlucht is, die onder de toorn van God ligt. Dit zei Paulus tot de pasbekeerden in Tessalonika, toen hij dacht aan de radicale verandering in hun leven: "hoe u u van de afgoden tot God bekeerd hebt, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemelen zijn Zoon te verwachten, die Hij uit de doden opgewekt heeft, Jezus, die ons verlost uit de komende toorn" (1 Tes 1:9,10).

Een eerlijk lezen van de brieven van de apostelen laat echter zien dat een christen voortdurend rekening houdt met deze "komende toorn". Want de apostelen vonden het blijkbaar nodig hun medegelovigen steeds te waarschuwen voor de ernstige gevolgen van het terugvallen in de vroegere levenswijze.

Wandelen als kinderen van het licht

Paulus toonde menigmaal zijn grote dankbaarheid voor de velen die tot geloof waren gekomen, en voor de hoopvolle toestand waarin de gelovigen zich daardoor bevonden: "Hij heeft ons verlost uit de macht van de duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, in wie wij de verlossing hebben" (Kol 1:13,14); "God echter, die rijk is aan erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen mede levend gemaakt met Christus" (Efez 2:4,5).

In verband met deze verandering maande Paulus zijn medegelovigen trouw te blijven aan hun roeping tot Christus' Koninkrijk: "Laat niemand u misleiden met drogredenen, want door zulke dingen komt de toorn van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid. Doe dan niet met hen mee. Want u was vroeger duisternis, maar nu bent u licht in de Here; wandel als kinderen van het licht" (Efez 5:6-8).

Ondanks de duidelijke zegen van de Here op zijn werk, hield zelfs Paulus ernstig rekening met de sombere mogelijkheid dat hij, de door God geroepen apostel voor de heidenwereld, voor Christus' rechterstoel verworpen zou worden: "Ik tuchtig mijn lichaam en houd het in bedwang, om niet, na anderen gepredikt te hebben, wellicht zelf afgewezen te worden" (1 Kor 9:27).

Voorbeelden uit Israëls geschiedenis

Hiervan uitgaande bracht Paulus de lezers de treurige geschiedenis van het volk Israël in herinnering, dat net als zij op weg was naar de beloofde erfenis. Hij gaf enkele gevallen van Israëls falen; en wanneer we die in het Oudtestamentische verslag nader bekijken, blijkt dat in nagenoeg alle gevallen gesproken wordt van Gods toorn.

Toen Aäron het gouden kalf maakte en het volk "zette zich neer om te eten en te drinken, en zij stonden op om te dansen" (1 Kor 10:7), zei de HERE tot Mozes: "Nu dan, laat Mij begaan, dat mijn toorn tegen hen ontbrande en Ik hen vernietige" (Ex 32:10). Bij het plegen van hoererij met Moabitische vrouwen staat geschreven: "Toen Israël zich aan Baäl-Peor gekoppeld had, ontbrandde de toorn van de HERE tegen Israël en de HERE zei tot Mozes: Neem al de oversten van het volk en hang hen in het openbaar op voor de HERE, opdat de brandende toorn van de HERE zich van Israël afwende" (Num 25:3,4). Toen het volk naar Egypte terug wilde gaan, zeggende tegen de HERE en Mozes: "Waarom hebt u ons uit Egypte gevoerd?" zond de HERE vurige slangen, "zodat er velen van Israël stierven" (Num 21:5,6). Nadat Korach en zijn medeopstandelingen door de aarde waren verzwolgen, en het volk hierover morde, zei Mozes: "ga haastig tot de vergadering en doe verzoening over hen, want de toorn is van de HERE uitgegaan, de plaag is begonnen" (Num 16:46).

Paulus herinnerde de Korintiërs hieraan, omdat deze gebeurtenissen voor hen actuele betekenis hadden: "Dit is hun overkomen tot een voorbeeld voor ons en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde van de eeuwen gekomen is". Het falen van Israël is een waarschuwing voor de christen: "Daarom, wie meent te staan, zie toe, dat hij niet valle" (1 Kor 10:11,12).

De brief aan de Hebreëën

Op vergelijkbare wijze wees de schrijver van de Hebreëënbrief op de geschiedenis van Israël in de woestijn. Op welke wijze de HERE op Israëls voortdurende ongehoorzaamheid reageerde, vertelt een Psalm: "Ik heb gezegd: Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend, zodat Ik gezworen heb in mijn toorn: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan" (Heb 3:10,11; Ps 95:7-11). Ook christenen kunnen falen tijdens hun eigen pelgrimsreis, en de schrijver waarschuwde voor een houding die de toorn van de HERE opnieuw kan opwekken: "Zie toe, broeders, dat bij niemand van u een boos, ongelovig hart zij, door af te vallen van de levende God" (vs. 12).

Want ondanks de meerdere kennis en grotere zegeningen die het evangelie van de gestorven en opgewekte Christus brengt, kunnen christenen zich net als het oude Israël blootstellen aan Gods toorn. En omdat hij veel meer ont-

vangen heeft, wordt van de christen meer geëist en wordt zijn falen strenger gestraft: "Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkenning van de waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonden meer over ... Hoeveel zwaarder straf, meent u, zal hij verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden, het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest van de genade gesmaad heeft? Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen. Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!" (Heb 10:26-31). En nogmaals, als een aansporing tot een toegewijd leven van eerbied en ontzag voor de HERE, citeerde de schrijver het Oude Testament met de woorden: "onze God is een verterend vuur" (Heb 12:28,29).

Gods goedertierenheid en Zijn gestrengheid

In deze tijd hebben velen moeite met zulke uitspraken. Zij zijn van mening dat Gods toorn niet te rijmen is met Zijn liefde, alsof dit een primitieve en verouderde opvatting is, die slechts in het Oude Testament thuishoort. Dit is het gevolg van de wijdverbreide verwaarlozing van wat de Bijbel hierover leert. Alle nadruk is komen te liggen op de openbaring van Gods liefde in Christus, ten koste van wat Paulus noemt Zijn 'gestrengheid'.

Toch kan het ons niet ontgaan dat de apostelen geen conflict zien tussen Gods liefde en Zijn rechtvaardige toorn, en evenmin tussen hun eigen visie en die van het Oude Testament. Omdat zij zelf zich sterk bewust waren van de grotere verantwoordelijkheden van de christen en van de dag waarop een ieder rekenschap moet afleggen voor de Rechter, maanden ze hun broeders en zusters in het geloof rekening te houden met de werkelijke feiten van Gods bestaan en met de dag van het oordeel: "Daar wij dan weten, hoezeer de Here te vrezen is, trachten wij de mensen te overtuigen", zei Paulus in verband met de verwachting voor Christus' rechterstoel zichtbaar te worden in zijn ware gedaante.

De juiste reactie is op te passen voor een selectief lezen van de Schrift, waarbij we slechts oog hebben voor wat ons aangenaam is, en voor een eenzijdige opvatting die geen plaats heeft voor Gods onschendbare gerechtigheid en de uitwerking hiervan in een wereld die leeft in vervreemding en vijandschap. Paulus raadt aan: "Let dan op de goedertierenheid van God en zijn gestrengheid" (Rom 11:22). Het is niet eenvoudig dit geheel te doorgronden. Waar wij echter niet ten volle begrijpen, hebben we genoeg reden om te vertrouwen, wetende dat wij in dit leven alleen als in een spiegel, in raadsele, kunnen zien: "o diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis van God, hoe ondoor-

grondelijk zijn zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen" (Rom 11:33).

De pottenbakker

Het Oude Testament gebruikt op verschillende plaatsen het beeld van een pottenbakker, om de verhouding tussen God en mens te illustreren (Jesaja 29:16; 45:9; 64:8; Jeremia 18:6). Paulus kwam hierop terug waar hij de suggestie van onrechtvaardigheid bij God verwierp met de woorden: "Maar u, o mens! wie bent u, dat u God zou tegenspreken? Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt?" (Rom 9:20,21).

Het geboetseerde is slechts klei in de handen van de pottenbakker, en alle klachten over zijn werk zijn verwerpelijk omdat hij weet wat hij doet. Farao's koppigheid lag in het materiaal, maar de Pottenbakker wist dit goed te gebruiken voor Zijn eigen, goede doeleinden, door enerzijds Zijn lankmoedigheid (geduldig afwachten) te laten zien in het langdurig tolereren van zondaars, en anderzijds op indrukwekkende wijze Zijn kracht te tonen en zo Zijn Naam overal op aarde bekend te laten worden. Op dezelfde wijze zou God de koppige weigering van de Joden om in Christus te geloven goed weten te gebruiken, door het evangelie overal in de wereld bekend te maken.

11. De laatste boodschap

*Rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen,
U, Koning van de volkeren. (Openbaring 15:3)*

Het laatste Bijbelboek, de Openbaring, bestaat grotendeels uit een reeks profetieën over toekomstige gebeurtenissen in de wereld. Het doel van deze boodschap wordt in het opschrift verklaard: "Openbaring van Jezus Christus, welke God Hem gegeven heeft om zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra moet geschieden" (Op 1:1). Onder de ontwikkelingen in de wereld, die beschreven worden in een aantal uiterst symbolische visioenen, vormt de verschijning van Christus met macht en heerlijkheid het hoogtepunt. Al in de aanhef kondigt de Almachtige Christus' komst aan, maar wel – wat voor het gehele boek zo kenmerkend is – als een gebeurtenis die zowel bij het volk dat voor zijn kruisdood verantwoordelijk is geweest, als bij alle andere volken op aarde, grote ontsteltenis zal teweegbrengen: "Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken, en alle stammen van de aarde zullen over Hem weeklagen" (Op 1:7).

In dit allerlaatste gedeelte van de Bijbel wordt het belangrijkste thema van de profetische boeken van het Oude Testament voortgezet. Gods doel met Zijn schepping van mensen op aarde zal uiteindelijk bereikt worden in de vestiging van Zijn koningschap over alle volken. Maar de huiveringwekkende visioenen van Johannes, die des te indrukwekkender zijn vanwege hun suggestieve en grimmige beelden – zoals mensenbloed in een wijnpersbak waarin de oogst wordt getreden, of het zich verzamelen van roofvogels tot een grote maaltijd van dode mensen, of een dronken hoer – maken duidelijk dat Gods manifestatie in de door Hem aangewezen Koning, de vestiging van Zijn Rijk op aarde en de triomf van Zijn wil onder de aardbewoners, slechts als uitkomst van een langdurig en pijnlijk proces van conflict en oordeel verwezenlijkt zal worden.

De verheerlijkte Christus

Mensen die de Here Jezus Christus alleen uit de vier evangeliën hebben leren kennen, zijn soms verbijsterd door de voorstelling die het boek Openbaring van Hem geeft. Op grond hiervan wordt – ondanks vele overeenkomsten – wel eens ontkend dat de 'apostel van de liefde', die ons het vierde evangelie heeft nagelaten, dezelfde kan zijn als 'de zoon van de donder' die deze visioenen heeft opgeschreven. De vroegere Leraar in Israël, die tijdens zijn rondwandeling op aarde voortdurend in beslag genomen werd door met woorden en wonderen van genezing een volk te dienen dat Hem negeerde en verwierp, treedt nu als de Rechter van mensen op met oordeel en straf. In de symboli-

sche beschrijving van Hem in het inleidende visioen worden, bijvoorbeeld, zijn ogen “als een vuurvlam” beschreven (Op 1:14). Wat een psalmist in Israël eens over de Rechter op Zijn troon in de hemel had gezegd, geldt nu ook voor Christus: “zijn ogen slaan gade, zijn blikken doorvorsen de mensenkinderen” (Ps 11:4); maar dit dubbele beeld geeft bovendien aan dat zijn ogen de zondaar met zijn zonden *verteren*. Zijn voeten zijn als koperbrons, “in een oven gloeiend gemaakt” (Op 1:15), krachtig om in onstuitbare gerechtigheid Gods vijanden te vertreden en verdelen. Uit zijn mond komt “een tweesnijdend zwaard” (vs. 16), wat aangeeft dat Hij de vastberaden Koning is van wie Jesaja had getuigd: “Hij zal de aarde slaan met de roede van zijn mond en met de adem van zijn lippen de goddeloze doden” (Jes 11:4).

Deze beschrijving van Christus als de Rechter en Bestraffer van mensen zien we overal in dit boek. Een uitspraak in een brief van de apostel Petrus verwoordt kernachtig het alom aanwezige onderwerp van deze profetie: “Want het is nu de tijd, dat het oordeel begint bij het huis van God; als het bij ons begint, wat zal het einde zijn van hen, die ongehoorzaam blijven aan het evangelie van God? En indien de rechtvaardige ternauwernood behouden wordt, waar zal dan de goddeloze en zondaar verschijnen?” (1 Pet 4:17,18).

In zijn brieven aan zijn gemeenten waarschuwt Christus voor zijn ingrijpen, dat voor de deur staat. Een komst met gericht die kennelijk al lang aan zijn verschijning in de eindtijd voorafgaat. Hij dreigt, bijvoorbeeld, de kandelaar in Efeze te zullen wegnemen, zijn volk in Tyatira in grote verdrukking te brengen, de lauwe gemeente in Laodicea uit zijn mond te spuwen. Daarbij waarschuwt Hij ook allen die willen luisteren voor het allesbeslissende principe bij het eindgericht: “Ik zal u vergelden, een ieder naar uw werken” (2:23).

De meest voorkomende – zelfs 28 keer – naam voor Christus in dit boek is *het Lam*, dat eerder in de Schrift de associaties heeft van weerloosheid in het lijden en het slachtoffer worden: “als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders” (Jes 53:7). Die vallen nu weg, want Lam is hier een machtstitel geworden: “verberg ons ... voor de toorn van het Lam”; “Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, maar het Lam zal hen overwinnen” (6:16; 17:14). Hij die eens werd grootgebracht in een klein dorp, in de heuvels van een uithoek van de toenmalige beschaafde wereld, en die leefde en stierf als onbekende voor verreweg de meeste mensen, wordt nu door zijn glorierijke overwinning door iedereen op aarde erkend als “de Heer van de heren en de Koning van de koningen” (M.a.w.: De hoogste van de heren en de hoogste van de koningen – 17:14; 19:16).

De plagen van God

Het profetische gedeelte van Openbaring bevat o.a. drie reeksen van zevenvoudig oordeel: de opening van de zeven zegels van een gesloten boekrol, het geschal van zeven achtereenvolgende bazuinen, en het uitgieten op aarde van de inhoud van zeven schalen. Deze oordelen worden ook *plagen* genoemd, bijvoorbeeld: “de zeven schalen, die vol waren van de plagen van God”, “want daarmee is de gramschap van God voleindigd” (Op 21:9; 15:1). Ze komen in belangrijke opzichten overeen met de plagen die eens Egypte teisterden: hagel, sprinkhanen, het veranderen van water in bloed, zweren en kikvorsen, al hebben ze in Openbaring, in tegenstelling bij de Exodus, symbolische betekenis. Evenals de Egyptische plagen zijn ze een reeks calamiteiten, waarmee God het volk straft dat verantwoordelijk is voor de onderdrukking en vervolging van Zijn volk. En ook deze gaan vooraf aan de verlossing van Gods volk uit zijn vreemdelingschap en de vestiging van Gods Koninkrijk op aarde, maar op veel grotere schaal en met veel meer betekenis.

Het openen van de zegels

Alle drie reeksen monden uit in de dag van het oordeel (wat niet *per se* hoeft te betekenen dat alle voorafgaande onderdelen met elkaar overeenkomen, zodat zij dezelfde rampen voorzeggen). Hoofdstuk zes, dat vertelt wat Johannes zag en hoorde bij het openen van de zegels, eindigt met een mozaïek van Oudtestamentische profetieën over de eindtijd, die alle te maken hebben met de schrikwekkende gevolgen van Christus' optreden in de wereld. Een aardbeving, die de wereld op haar grondvesten doet schudden, brengt de samenleving aan het wankelen, de blinkende glorie van menselijke regeringen gaat onder als bij een zonsverduistering, en het afvallen van de vijgen van de boom geeft aan hoe hevig de orkaan zal zijn die de wereld in de eindtijd zal teisteren. Als mensen die door een felle lichtuitstraling verblind worden en zich niet staande kunnen houden, zo zullen de aardbewoners vergeefs dekking zoeken tegen de uitstraling van Gods heerlijkheid, en in hun panische angst tot de rotsen en de bergen roepen: “Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem, die gezeten is op de troon, en voor de toorn van het Lam; want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?” (Op 6:12-17).

De zeven bazuinen

In de volgende reeks oordelen klinkt zeven keer achter elkaar bazuingeschal. Dit is Gods antwoord op de beden van Zijn martelaren, die getrouw zijn geweest tot zelfs de dood (Openbaring 6:10; 8:3,4). Met dit geluid roept Hij legers op om het rijk dat Zijn volk vervolgde aan te vallen, evenals Hij eens deed om Babel ten val te brengen (Jesaja 13:1 e.v.).

De laatste van deze zeven engelen bazuïnt de ondergang van menselijke macht-

hebbers uit, want dit gaat gepaard met luide stemmen uit de hemel, die de grote verandering in de wereld verkondigen: "Het koningschap over de wereld is gekomen aan onze Here en aan zijn Gezalfde, en hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden" (Op 11:15). Dit wordt gevolgd door de stemmen van de "vierentwintig oudsten" die zich als de symbolische vertegenwoordigers van Zijn volk op aarde in lofprijzing verheffen voor Gods troon, en die Hem danken voor de verwezenlijking van zijn genadige voornemens, waarover profeten en apostelen zo vaak hadden gesproken: "Wij danken U, Here God, Almachtige, die is en die was, dat U uw grote macht hebt opgenomen en het koningschap hebt aanvaard; en de volkeren waren toornig geworden, maar uw toorn is gekomen en de tijd voor de doden om geoordeeld te worden en om het loon te geven aan uw knechten, profeten, en aan de heiligen en aan hen, die uw naam vrezen, aan de kleinen en de groten en om te verderven wie de aarde verderven" (vzn 17,18).

De woorden "de Here en zijn Gezalfde" komen ook voor in Psalm 2, waar de koningen van de aarde in woede samenspannen tegen het strenge regime dat hun wordt opgelegd. In antwoord hierop komt de verklaring: "Dan spreekt Hij tot hen in zijn toorn en verschrikt hen in zijn gramschap: Ik heb immers mijn koning gesteld over Sion, mijn heilige berg". Dit is de achtergrond van de woorden: "de volkeren waren toornig geworden, maar uw toorn is gekomen" (Op 11:18).

Zoals op veel andere Schriftplaatsen het geval is, voltrekt dit oordeel over de wereld zich gelijktijdig met een heel ander oordeelsproces: de scheiding tussen rechtvaardige en onrechtvaardige volgelingen van Christus voor zijn rechterstoel, en de schenking van de beloofde erfenis van eeuwig leven met Hem op aarde.

De zeven schalen

De zeven schalen zijn "vol van de gramschap van God, die leeft tot in alle eeuwigheden" (Op 15:7), en de plagen die zij veroorzaken zijn de laatste die moeten komen, "want daarmee is de gramschap van God voleindigd" (15:1; 21:9). Het uitstorten van de zevende schaal heeft dezelfde gevolgen als aan het eind van de eerdere reeks: hevige storm, een aardbeving van ongekende intensiteit, en grote hagelstenen. Een nieuwe ontwikkeling is de verwoesting van de stad 'Babel', samen met andere hoofdsteden: "En de grote stad viel in drie stukken uiteen en de steden van de volken stortten in. En het grote Babylon werd door God in gedachtenis gebracht, om daaraan de beker met de wijn van de gramschap van zijn toorn te geven" (16:19).

In de Bijbel is een stad een vertrouwd beeld van een menselijke samenleving. In

de slotwoorden van dit boek is Jeruzalem zo'n zinnebeeld van een nieuwe, volmaakte samenleving, wanneer God bij Zijn kinderen zal wonen. De stad Babel bezit veel rijkdom, en bij haar val weeklagen de koningen van de aarde die door haar zelf rijk geworden zijn, evenals de verwoesting van Tyrus de kooplieden dit met klaagzangen deed betreuren (Ezechiël 27). Tezelfdertijd wordt ze als een hoer beschreven, een bekend Oudtestamentisch beeld voor afvalligheid van de zuivere godsdienst in Israël. Johannes had de gemeente als vrouw gezien, vervolgd door het vierde rijk in Daniëls visioen (Daniël 7), Rome, en "naar de woestijn" gevlogen (Op 12:14). Groot is zijn verbazing als hij nu uit de woestijn een vrouw ziet aankomen: "En ik verbaasde mij, toen ik haar zag, met grote verbazing" (17:6). De reden is dat zij nu rijdt op diezelfde macht die haar eens had vervolgd! Niet alleen is zij zelf een hoer, maar de naam op haar voorhoofd luidt: "Babylon, moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde" (vs. 5). Hier wordt een combinatie van wereldse macht en rijkdom met religieuze invloed afgebeeld, en wanneer wij al de bijzonderheden hierover bekijken, kan er naar onze mening niet aan worden getwijfeld dat in deze profetie de ondergang van het christendom wordt voorzien, dat met al zijn macht en rijkdom een schijn van godsvrucht heeft getoond, zonder werkelijk trouw te zijn aan de veeleisende geboden en leer van Christus en zijn apostelen, en dat in het verleden schuldig is geweest aan de vervolging tot de dood toe van velen van Gods heiligen.

Rechtvaardig zijn Zijn oordelen

Hoewel het onmogelijk is de uiterst symbolische visioenen van Johannes te lezen als een verslag van de gebeurtenissen die zij voorafbeelden, is hieruit toch duidelijk te zien hoe ongerijmd de vaak voorkomende mening is dat het Oude Testament God als wraakzuchtig afschildert, vanwege de vermeende primitieve opvattingen in de Oudheid, terwijl het Nieuwe Testament daarentegen een zachtaardige Vader openbaart, die Zijn kinderen alleen liefde bewijst. Want niet alleen komen in de beide delen van de Schrift Gods oordelen in de eindtijd voor, maar de visioenen van Johannes hierover zijn zelfs door-drongen met de taal van de boeken van de profeten in Israël.

Evenals in het Oude Testament worden ook in Openbaring de straffen die over de wereld komen beschouwd als de werking van Gods gerechtigheid, en de toenemende nadruk hierop, als de profetieën de grote crisis steeds dichter naderen, is indrukwekkend. Voordat de zeven schalen van de laatste plagen, waarmee de gramschap van God eindigt, worden uitgestort, ziet en hoort Johannes de overwinnaars een verlossingslied zingen, evenals Israël eens het lied van Mozes had gezongen aan de veilige oever van de Schelfzee: "Groot en wonderbaar zijn uw werken, Here God, Almachtige, rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U, Koning van de volkeren! Wie zou niet vrezen, Here, en uw

naam niet verheerlijken? Immers, U alleen bent heilig. Want alle volken zullen komen en zullen voor U neervallen in aanbidding, omdat uw gerichten openbaar zijn geworden" (Op 15:3,4). De laatste woorden herhalen wat Jesaja acht-honderd jaar eerder in hetzelfde verband opmerkte: "want wanneer uw gerichten op de aarde zijn, leren de inwoners van de wereld gerechtigheid" (Jes 26:9).

Na de uitstorting van de derde van deze zeven schalen, wordt de reeks afgebroken door de roep van de engel die daarvoor verantwoordelijk was en het antwoord van het altaar, waar het bloed van de martelaren zich bevond (Op 6:9): "Rechtvaardig bent U, die bent en die was, U Heilige, dat U dit oordeel hebt geveld. Omdat zij het bloed van de heiligen en van de profeten vergoten hebben, hebt U hun ook bloed te drinken gegeven; zij hebben het verdiend! En ik hoorde het altaar zeggen: Ja, Here, God, Almachtige, uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig" (16:5-7).

Ook de val van Babylon wordt gezien als de uitvoering van Gods vonnis in een rechtszaak, die Zijn apostelen en profeten Hem hadden voorgelegd: "want God heeft uw rechtszaak tegen haar berecht" (18:20). Het lied na de val van Babylon, dat door een grote menigte wordt gezongen, bezingt eveneens de rechtvaardigheid van Gods oordeel: "Halleluja! Het heil en de heerlijkheid en de macht zijn van onze God, want waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde met haar hoerij verdierf, en Hij heeft het bloed zijner knechten van haar hand geëist" (19:2). En als hierop volgend de Koning van de koningen uitrijdt over de wereld, vergezeld door zijn verheerlijkte volk, om alle aardbewoners aan Gods wil te onderwerpen, wordt op gelijke wijze van Hem getuigd: "Hij, die daarop zat, wordt genoemd Getrouw en Waarachtig, en Hij velt vonnis en voert oorlog in gerechtigheid" (19:11).

Nog tien visioenen

Na de val van Babel ontvangt Johannes opnieuw een reeks visioenen, die vrij kort zijn en waarvan ieder een apart tafereel toont. Zij volgen elkaar op ordelijke, logische wijze op, en ieder laat een situatie zien die uit de vorige is ontstaan. Alle worden ingeleid met de woorden: "ik hoorde", of: "en ik zag", en in één geval: "en wanneer". Ze kunnen als volgt samengevat worden:

19:1-5. De heiligen loven de Here om Zijn oordeel over het gevallen Babel.

19:6-10. Dit wordt voortgezet met een nieuw motief, de bruiloft van het Lam, een symbolische voorstelling van de vereniging van Christus met zijn volk "wanneer Hij komt, om ... verheerlijkt te worden in zijn heiligen" (2 Tes 1:10).

19:11-16. Na deze vereniging verschijnen Christus en zijn volgelingen om de wereld onder hun heerschappij te brengen. Dat de overwinnende legermachten

identiek zijn met de vrouw van het vorige visioen, wordt bewezen door de herhaalde beschrijving: "gehuld in wit en smetteloos fijn linnen" (19:8 en 14).

19:17,18. Het ontbieden van alle vogels naar het slagveld geeft op dramatische wijze de afloop aan van het aanstaande conflict.

19:19-21. De machthebbers van deze wereld lijden de nederlaag en worden geworpen in de poel van vuur; beeld van de definitieve vernietiging.

20:1-3. Als gevolg hiervan komt er een eind aan het begaan van de zonde door wereldse machthebbers en menselijke instellingen.

20:4-6. In de volgende fase in deze reeks ontwikkelingen ziet Johannes de nieuwe wereldregeerders, waarbij de aandacht in het bijzonder wordt gericht op hen die ter wille van Christus de marteldood hadden ondergaan: "zij werden weer levend en heersten als koningen met Christus, duizend jaren lang"; "zij zullen priesters van God en van Christus zijn en zij zullen met Hem als koningen heersen, die duizend jaren".

20:7-10. Aan het einde van Christus' Rijk, onderwerp van het vorige visioen, krijgen de mensen op aarde opnieuw de gelegenheid tegen God in opstand te komen; en er barst een conflict uit dat te vergelijken is met dat van 'Gog' vóór de wederkomst van Christus.

20:11-15. Na Gods straffende gericht over de aanvallers van Jeruzalem vindt een ander oordeelsproces plaats, vergelijkbaar met dat bij Christus' wederkomst. In dit laatste oordeel staan de mensen die tijdens Christus' heerschappij op aarde hun proeftijd hebben doorgemaakt voor zijn rechterstoel om rekenschap af te leggen. Na zijn beoordeling ontvangen zij die hiervoor waardig bevonden zijn Gods gave van eeuwig leven, en de overigen worden overgeleverd aan de tweede, definitieve dood.

21:1-8. Beschrijving van de zegeningen van de nieuwe samenleving, wanneer God alles in allen is en zonde en dood volledig en voorgoed van de aarde zijn verwijderd.

De eerste en de tweede opstanding

Wanneer we in deze tien visioenen een ordelijke en systematische ontvouwing zien van achtereenvolgende en onderscheiden situaties, zijn wij in staat hun afzonderlijke betekenis beter te begrijpen. In het zevende visioen ziet Johannes, evenals Daniël eerder (Daniël 7:22,27), dat het gehele koningschap van het vierde rijk afgenomen wordt en gegeven aan Gods volk: "zij werden weer levend en heersten als koningen"; en met betrekking tot dit "weer levend worden" wordt verklaard: "dit is de eerste opstanding" (Op 20:6). Omdat zij opgewekt zijn tot eeuwig leven wordt van hen gezegd: "Zalig en heilig is hij, die deel heeft aan de eerste opstanding; over hen heeft de tweede dood geen macht". "Deel hebben" betekent hier uiteraard niet slechts uit het graf tevoorschijn ko-

men, maar opwekking tot eeuwig leven. Wat voor soort 'deel' zou dat zijn als iemand alleen opgewekt werd om opnieuw en voorgoed te sterven? Als wij vragen: zijn er nog anderen, die bij de opstanding die bij Christus' wederkomst plaatsvindt ook voor zijn rechterstoel gebracht en daar veroordeeld worden? is het gelijkkluidende getuigenis van vele Schriftplaatsen: Ja zeker! Dit wordt ook hier inbegrepen in de woorden: "over *hen* [de heiligen] heeft de tweede dood geen macht".

Over wie heeft deze dan wèl macht gehad? De andere vijanden van God uit het vorige visioen, die werden overgeleverd aan de poel van vuur, de tweede dood.

Wie zijn dan "de overige doden"? Zij die als sterfelijke mensen hebben geleefd onder de heerschappij van dit koninkrijk van priesters, en daarbij op hun beurt de gelegenheid hebben gekregen zich, in veel gunstiger omstandigheden dan in vroegere eeuwen, door geloof en gehoorzaamheid voor te bereiden op de mogelijkheid van opstanding en eeuwig leven. Omdat hen kennelijk veel wordt gegeven, zal er ook veel van hen geëist worden (Lucas 12:48). Maar er zijn aanwijzingen dat er na Christus' heerschappij uit het 'graanveld' van mensen een grote oogst binnengebracht zal worden, in vergelijking waarmee de vroegere verlostten zijn als 'eerstelingen' (Jacobus 1:18; Openbaring 14:4). De gelegenheid waarbij opnieuw het scheidingsproces voltrokken wordt, waarbij het kaf van het graan wordt verwijderd, het onkruid van het koren, de ondeugdelijke van de goede vissen, en de bokken van de schapen, is het onderwerp van het aparte visioen over het laatste oordeel.

Onder de boeken die bij dit laatste oordeel worden geopend, bevindt zich ook "het boek van het leven" (Op 20:12). Dit op zichzelf bewijst dat er bij deze gelegenheid mensen zijn die worden verworpen: "Zij werden geoordeeld, een ieder naar zijn werken", wat alleen kan betekenen: "naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad" (2 Kor 5:10). De verdelging van de zondaars die gedurende Christus' heerschappij op aarde zijn gestorven, maakt deel uit van de algehele vernietiging van alles dat niet past in de volmaakte samenleving, waarbij de dood zelf niet meer zal bestaan, want er zal niemand meer zijn waarover de dood heerst omdat er geen zondaars meer zijn op aarde.

12. De draden samengevlochten

Gods gerechtigheid in Israël

De gelovige Israëliet zag de HERE ook als Rechter, gezeten op Zijn rechterstoel in de hemel als Koning over allen. In de voorschriften van de Wet van Mozes liet Hij zien wat recht is in de samenleving in Israël. De straf die over het volk kwam, als gevolg van zijn ongehoorzaamheid, werd erkend als de uitoefening van Zijn recht: "Daarom was de HERE wakker om het onheil over ons te brengen; want de HERE, onze God, is rechtvaardig in al de werken die Hij doet" (Dan 9:14).

Gods verlossende gerechtigheid

Daartegenover heeft de openbaring van Gods gerechtigheid dikwijls de positieve betekenis van Zijn verlossende activiteit. Hierbij is er geen sprake van recht in de zin van wat een mens verdient, maar van de manifestatie van Gods eigenschappen. God is barmhartig en vergevingsgezind, en wanneer Hij in overeenstemming hiermee handelt, wordt dit gezien als 'recht'. Hij is "een rechtvaardige, verlossende God" (Jes 45:21), zodat de termen 'gerechtigheid' en 'heil' in het parallelisme van de Hebreeuwse poëzie als synoniemen voorkomen.

De toorn van God

De uitdrukking "de toorn van God" heeft gewoonlijk betrekking op de uitwerking van Zijn recht in de vorm van straf. Enerzijds is dit geen abstract principe van oorzaak en gevolg, maar anderzijds ook geen emotionele opwelling van toorn als bij een mens.

Het opleggen van de doodstraf aan de eerste mens en zijn afstammelingen is een voorbeeld van de uiting van Gods toorn.

Vanwege het schrille contrast tussen wat recht is volgens Gods onveranderlijke maatstaven en de levenswijze van de wereld, heerst er een toestand van vreemding en vijandschap tussen mensen en God. Paulus' requisitoir in Romeinen 1 vat de beschuldigingen, die op veel andere Schriftplaatsen voorkomen, samen. Door wat zij in de natuurwereld zien hadden de mensen moeten weten dat er een Schepper is Die de aarde op voortreffelijke wijze voor de mens woonbaar heeft gemaakt. Maar in hun onverstand zien zij niet in dat de mens geschapen is naar Gods beeld, en gebruiken zij lagere schepsels om zich God voor te stellen en te aanbidden. Daarom heeft God zulke mensen aan hun verwerpelijk denken overgegeven, met alle noodlottige gevolgen daarvan. Naast de openbaring van Gods verlossende gerechtigheid, in het evangelie van Christus' kruisdood en opstanding, is er daarom de openbaring van Gods toorn.

De dag van de toorn

Deze openbaring van Gods toorn over mensen die tegen Hem opstaan, zal zijn hoogtepunt bereiken in een uitgebreide catastrofe in de eindtijd. Een bondgenootschap van machtige volken zal het land Israël binnenvallen, nadat de Joden daar gedeeltelijk zijn teruggekeerd.

In profetieën als die in Ezechiël 38 en 39, Joël 3 en Zacharia 12 en 14, wordt voorgezegt dat de HERE zal ingrijpen met een vernietigende straf, als gevolg waarvan de wereld en het volk Israël zullen leren wie God is.

Psalm 2 voorzegt ook opstand tegen Christus' strenge regiem, en het boek Openbaring spreekt over het voeren van oorlog "tegen het Lam" en van het verderven (vernietigen) van hen die de aarde verderven.

De rechterstoel van Christus

Behalve deze algehele straf over de wereld in de eindtijd, zal er een heel ander oordeel zijn, in de zin van een beoordeling van de levensloop van mensen. Hieruit zal blijken of zij waardig worden geacht Gods gave van eeuwig leven te ontvangen, of verworpen moeten worden en overgeleverd aan de definitieve dood.

Salomo waarschuwde in het boek Prediker, evenals de apostelen in hun brieven, voor deze dag waarop mensen berecht zullen worden.

Christus de Rechter

De Here Jezus heeft gezegd dat zijn Vader het gehele oordeel aan Hem heeft gegeven, zodat Hij de macht heeft om recht te spreken. Zijn macht om wel of niet eeuwig leven te schenken, houdt tevens de bevoegdheid in het leven van een mens te beoordelen en zijn eeuwig geldende vonnis daarover uit te spreken.

Bij deze gelegenheid zal het verborgene in de mens aan het licht komen, en hij zal gezien worden in zijn ware gedaante. "Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus *openbaar* worden", schreef Paulus.

Kennis brengt verantwoordelijkheid met zich mee

De mensen die hiervoor in aanmerking komen, zijn zij die om hun kennis van Gods wil en heilsplan verantwoordelijk zijn voor het gebruik dat zij hebben gemaakt van hun leven en daarom hiervan rekenschap moeten afleggen: "allen, die onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden", in tegenstelling tot hen die zonder wet gezondigd hebben en daarom verloren gaan (Rom 2:12).

De dag van de HERE

Dit oordeel en de daaropvolgende scheiding tussen rechtvaardigen en onrechtvaardigen zal plaats vinden op een tijd die de Bijbel "de dag van de HERE", "de eindtijd", "de voleinding van de wereld", "het uur" van de opstanding noemt.

De onherroepelijke scheiding

Op de dag van het oordeel zal Christus verklaren of een mens waardig wordt bevonden eeuwig leven te ontvangen en zijn Koninkrijk binnen te gaan, of moet worden overgegeven aan de tweede, definitieve dood. Voor zijn oordeel zullen de daden van een volgeling als criterium dienen.

Het principe: "om een ieder te vergelden naardat zijn werk is", komt op vele Schriftplaatsen voor. Dit is niet in tegenspraak met het andere evangelieprincipe, dat een mens van zijn zonde alleen vrijgesproken kan worden op grond van zijn geloof in Gods heilswerk in Christus. De verbondenheid met Christus, die alleen tot stand komt door geloof dat wordt beleden in de doop, brengt vruchten voort die zichtbaar getuigenis geven van wat een mens is.

De poel van vuur

De scheiding die Christus' oordeel zal teweegbrengen, wordt afgebeeld als het verwijderen van kaf uit het graan, onkruid uit het koren, enz. Overeenkomstig hiermee wordt het beeld van vuur gebruikt; niet met de gedachte aan pijniging maar aan vernietiging. Ditzelfde beeld komt ook voor in de termen 'Gehenna' en "de poel van vuur".

Richten in gerechtigheid

De term 'richten' betekent ook de beoefening van recht in een heerschappij, de toepassing van Gods rechtvaardige wetten in de samenleving. In deze betekenis wordt van Christus gezegd dat Hij in gerechtigheid zal regeren en dat zijn vorsten zullen heersen naar het recht.

